

Alternativní formy spolupráce mateřské školy a rodiny

Veronika Jaroščáková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Jaroščáková**
Osobní číslo: **H140541**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Alternativní formy spolupráce mateřské školy a rodiny**

Zásady pro vypracování:

Vymezení základních pojmů týkajících se problematiky spolupráce mateřské školy a rodiny.

Příprava metodické části práce, zpracování projektu výzkumu, stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaného interview.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, jejich shrnutí a následné vytvoření doporučení pro praxi mateřských škol.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. Současná mateřská škola a její řízení. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-537-7.

ČAPEK, Robert. Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace. Praha: Grada, 2013. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4640-1.

FEŘTEK, Tomáš. Rodiče vítáni: praktický návod, jak usmířit rodiče a učitele našich dětí. V Praze: Yinachi, 2011. ISBN 978-80-904735-2-2. Dostupné také z: <http://toc.nkp.cz/NKC/201108/contents/nkc20112201742.1.pdf>.

GARDOŠOVÁ, Juliana a Lenka DUJKOVÁ. Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání. Praha: Portál, 2003. Step by step. ISBN 80-7178-815-5.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4435-3.

LAŽOVÁ, Ladislava. Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0378-0.

SYSLOVÁ, Zora, BORKOVCOVÁ, Irena a Jan PRŮCHA. Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. 213 s. ISBN 978-80-7478-354-8.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Barbora Petřů Puhrová
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce:

25. listopadu 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2017

Ve Zlíně dne 25. listopadu 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 13.3.2017

Jaroslav Kora

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Jedná se o bakalářskou práci teoreticko-empirického charakteru a pojednává o alternativních formách spolupráce mateřské školy a rodiny.

Hlavním cílem teoretické části je vymezení základních pojmů týkajících se problematiky spolupráce mateřské školy a rodiny. Tato část se zaměřuje na důležitost spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou, běžné formy spolupráce, na rozdíly ve spolupráci u běžné a alternativní mateřské školy a také na komunikaci jako základ spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou.

Výzkumná část má za cíl popsat formy spolupráce MŠ a rodiny, určit, jaké formy rodiče a pedagogové chápou v této souvislosti jako alternativní. Výzkumu se zúčastnilo osm respondentů obou stran. Mateřská škola byla zastoupena ředitelkou a čtyřmi učitelkami, rodiny třemi rodiči. Bylo realizováno výzkumné šetření s ředitelkou, učitelkami a rodiči. Výzkum byl proveden formou polostrukturovaného interview.

Klíčová slova:

Alternativní spolupráce, alternativní MŠ, běžná MŠ, spolupráce MŠ a rodiny, komunikace, pedagog a spolupráce

ABSTRACT

This Bachelor's thesis is of theoretical and empirical character and focuses on alternative ways of cooperation between *mateřská škola* (kindergarten) and the family.

The first (theoretical) part defines the key concepts used to describe this kind of cooperation and stresses its importance to both sides. It deals with common forms of cooperation, differences between forms understood as traditional and alternative by parents and teachers and also explores communication as the basic form of cooperation between *mateřská škola* (kindergarten) and the family.

The principal aim of the second (research) part is to describe forms of cooperation between *mateřská škola* and the family and to specify which forms are understood as alternative by parents and teachers. Eight respondents on both sides were involved. Those from *mateřská škola* included a female head and four teachers, families were represented by three parents. In the research, semi-structured interviews were used.

Keywords:

Alternative collaboration, alternative kindergarten, traditional kindergarten, cooperation between kindergarten and the family, communication, teacher and cooperation

Mé poděkování patří především vedoucí práce magistře Barboře Petřů Puhrové za odborné rady, trpělivost a cenné připomínky. Dále pak účastníkům rozhovorů za ochotu a rodině za podporu ve studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY	13
1.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	13
1.2 RODIČE A SPOLUPRÁCE S MATEŘSKOU ŠKOLOU.....	14
1.2.1 Typy rodičů	16
1.3 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ SPOLUPRÁCE	16
1.4 LIMITY A RIZIKA SPOLUPRÁCE.....	17
2 FORMY SPOLUPRÁCE	19
2.1 BĚŽNÉ FORMY SPOLUPRÁCE	19
2.2 ALTERNATIVNÍ SPOLUPRÁCE.....	21
2.3 ALTERNATIVNÍ ŠKOLSTVÍ.....	21
2.4 TYPY MATEŘSKÝCH ŠKOL	22
2.4.1 Montessori systém.....	23
2.4.2 Program Začít spolu	24
3 KOMUNIKACE – ZÁKLADNÍ PRVEK SPOLUPRÁCE	25
3.1 VYMEZENÍ POJMU KOMUNIKACE	25
3.1.1 Chyby v komunikaci	26
3.1.2 Komunikace s rodičem a její důležitost ve spolupráci.....	26
3.2 OSOBNOST PEDAGOGA	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 METODOLOGIE VÝZKUMU A TECHNIKA SBĚRU DAT	30
4.1 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	30
4.2 PŘÍPRAVA A PRŮBĚH ROZHOVORŮ.....	30
4.2.1 Výzkumný vzorek	31
5 VÝSLEDKY A INTERPRETACE DAT	33
5.1 ALTERNATIVNÍ SPOLUPRÁCE.....	33
5.1.1 Informativní.....	35
5.1.2 Zážiteková.....	35
5.1.3 Vzdělávací.....	36
5.2 BĚŽNÁ SPOLUPRÁCE.....	36
5.2.1 Informativní.....	36
5.2.2 Aktivní/zážiteková	37
5.2.3 Hodnotící.....	39
5.2.4 Vzdělávací spolupráce	40
5.3 SHRNUTÍ INFORMACÍ O FORMÁCH SPOLUPRÁCE.....	40
5.4 ÚROVEŇ SPOLUPRÁCE A ZÁJEM O NI.....	42
5.4.1 Účast a zapojení rodičů	43

5.5	DŮLEŽITOST SPOLUPRÁCE	44
5.6	PŘEDCHOZÍ ZKUŠENOSTI, ZLEPŠENÍ, NESPOKOJENOST	45
5.7	PŘÍPRAVA SPOLUPRÁCE A VLIV PEDAGOGA	47
5.8	SHRNUTÍ INFORMACÍ O NÁZORECH NA SPOLUPRÁCI	48
5.9	ALTERNATIVNÍ MŠ VERSUS BĚŽNÁ A SPOLUPRÁCE V NICH	50
6	ZÁVĚRY VÝZKUMU	52
	ZÁVĚR	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	59
	SEZNAM TABULEK	60
	SEZNAM PŘÍLOH	61

ÚVOD

Při vyslovení sousloví *alternativní spolupráce* se může stát, že ne každý si přesně dokáže představit, co se pod tímto pojmem skrývá. Zřejmě významově ustálenější a běžnější je spojení *alternativní škola*, kde bychom mohli uvést řadu příkladů – Marie Montessori, program Začít spolu, Waldorfská MŠ a mnohé další. Představitelé všech těchto směrů se zaměřili na alternativní pedagogiku. Tato práce se nemůže pojmu alternativní škola vyhnout už proto, že se zabývá prvky, které přidavné jméno alternativní (tj. nové či odlišné na pozadí tradičního) akcentuje, a stručně směry alternativní školy zmiňuje. Soustřeďuje se však především na formy spolupráce mezi rodičem a učitelem vnímané jako další varianty a možnosti k formám tradičním a běžným (opět v návaznosti na „tradiční“ formu mateřské školy).

Při tvorbě bakalářské práce jsem si uvědomila, že spolupráce mateřské školy a rodiny je vskutku velmi důležitá. Rodič tímto způsobem získává informace o svém dítěti, zjišťuje, jakým způsobem k němu učitelky přistupují, a také, jak se dítě v mateřské škole chová. Učitelé díky rozhovorům s rodiči mohou rozpoznat problém dítěte dříve, než by tomu bylo bez konzultace, a samotnému pedagogovi může spolupráce velmi pomoci například při společných výletech, na kterých rodiče své děti mohou v některých mateřských školách doprovázet. A v neposlední řadě je třeba zmínit důležitost spolupráce pro dítě samotné – pokud rodič se školkou spolupracuje, účastní se akcí a má kladný vztah k pedagogům, dítě to vycítí, a může mu to pomoci v lepším začlenění do kolektivu a lepší psychické pohodě.

Všestranná otevřenost a ochota spolupracovat je dle mého názoru v dnešní době, kdy si rodič může vybrat z velkého množství mateřských škol, velmi žádoucí. Poměrně často si rodiče ještě před přihlášením dítěte do mateřské školy prohlížejí webové stránky, aby zjistili, jaké akce školka pořádá, jaký má jídelníček a jaké přístupy v ní převládají. Pokud budou stránky neaktualizované a nepřehledné, nebude mateřská škola v rodičích vzbuzovat důvěru.

Ve své bakalářské práci chci ukázat, že spolupráce mateřské školy s rodičem a její celková komunikace s okolím už odráží kvalitu školy. Byla jsem velmi potěšena okamžitými a souhlasnými reakcemi na žádost o rozhovor v některých mateřských školách. Byly jasným signálem, že se školka nebojí nových věcí, zajímá se o to, jak by se mohla zlepšit, a také, jak tuto spolupráci vnímají rodiče.

V teoretické části se bakalářská práce zaměřuje na spolupráci samotnou, její ukotvení v rámcovém vzdělávacím programu, na rodiče a rodinu a její vliv na pozdější spolupráci. Vzhle-

dem k tématu práce je nutno vymezit pojem alternativní spolupráce, uvést příklady této spolupráce a také zmínit alternativní mateřské školy a rozdíly ve spolupráci u běžné, státní mateřské školy na jedné straně a u školy buď s prvky alternativy anebo přímo alternativní, soukromé, na straně druhé. V neposlední řadě bakalářská práce zmiňuje velkou důležitost komunikace ve spolupráci, protože přiznejme si, že pokud by pedagog byl uzavřený a bez ochoty komunikovat, asi by nebylo jednoduché navázat fungující a prospěšnou spolupráci.

Praktická část pak formou polostrukturovaných rozhovorů přináší pohledy jak pedagogů, tak rodičů na spolupráci ve čtyřech mateřských školách. Jedná se o dvě klasické mateřské školy, jednu s prvky alternativního programu – konkrétně se jedná o program Začít spolu - a jednu alternativní, Montessori. Cílem této části je popsat současnou spolupráci mezi MŠ a rodinou a také specifikovat, jaké formy rodiče a pedagogové chápou jako alternativní.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY

V této kapitole jsou vymezeny pojmy rodina a mateřská škola a jejich význam pro spolupráci a také spolupráce samotná. Kapitola se také zabývá pojmem spolupráce a jejím ukotvením v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání.

1.1 Vymezení základních pojmů

„Mateřská škola je instituce, která zajišťuje péči o jí svěřené děti v době, kdy jsou jejich rodiče v zaměstnání. Pečuje o uspokojování základních potřeb dětí. Vytváří podmínky pro jejich osobnostní rozvoj. Nabízeným obsahem vzdělávání rozvíjí na profesionální úrovni klíčové kompetence v maximální dosažitelné míře u každého jedince.“ (Šprachtová, 2013, s.7)

Rodina je pro dítě klíčová. Čapek uvádí, že pro žáka není důležitější prostředí než rodina. „Rodiny jsou primárními vychovateli svých dětí, mají na výchovu a vývoj svých dětí největší vliv; rodiče nesou zodpovědnost za vzdělávání svých dětí, a proto mají právo spolurozhodovat o jeho naplňování; rodiče a učitelé jsou rovnocennými partnery“ (Krejčová, Kargerová 2003, in Čapek 2013, s. 20).

Je také nutné vymezit pojem spolupráce a porovnat definice rozdílných autorů. Většina definic, které byly pro bakalářskou práci, se zabývají už konkrétně spoluprací rodiny a školy, protože právě tato spolupráce je pro práci stěžejní. Nejdříve jsou však uvedeny definice obecnějšího charakteru. „Spolupráce je obecně charakterizována jako základní forma sociálního chování v sociálních interakcích, jejímž obsahem je společná cesta všech zúčastněných k cíli.“ (Pohnětalová, 2015 s.) Jako cíl lze ve spolupráci rodiny a školy chápat vzájemnou důvěru a otevřenost obou subjektů, která vede k jejich spokojenosti a mají z nich prospěch jak rodiče, mateřská škola samotná i děti. Na jejich úlohu ve spolupráci nemůžeme zapomenout. Kvůli dětem rodiče spolupráci vyhledávají a potřebují – jde jim o to, aby dítě dobře prospívalo, bylo ve školce šťastné a spokojené. A právě už děti v mateřské škole by měly spolupráci rozumět a učit se jí, jak dokládá následující citace. „Pokud chceme, aby vzdělávání bylo o tomto světě a v tomto světě, je důležité, aby se děti naučily rozumět spolupráci a využívat ji tam, kde je to vhodné.“ (Kasíková, 2009, s. 10) Jestliže se budou učit spolupracovat mezi sebou již tříleté děti, může jim to pomoci ve spolupráci v dalších letech. Bude jim připadat přirozené, že se nemají spoléhat pouze na sebe, ale mohou se nechat obohatit spoluprací s druhými dětmi, která jim může mnohé dát.

Majerčíková (2014) uvádí, že jednou z úloh školy je neustále hledat způsoby, jakými navazovat a rozvíjet s rodinami žáků podporující vztah. V pozadí těchto iniciativ je zájem dítěte – žáka. Již podle použití slova žák, je jasné, že se tato definice pojí zejména se základní školou. Lze ji však vhodně aplikovat i na mateřskou školu. Pojí se v ní totiž utváření vztahu i zájem dítěte, což jsou velmi důležité pojmy i pro spolupráci a komunikaci v mateřské škole.

Štech zmiňuje, že se mnohdy stává, že je pouze přiblíženo, že škola by rodinou měla spolupracovat, ale není dále specifikováno jak a jakým způsobem. Děje se to tak i v mateřských školách, protože většina publikací, která se zabývá spoluprací učitele a rodiče, odkazuje na základní školy. Přitom velká část výzkumů přiznává spolupráci v pre-primárním vzdělávání největší důležitost.

Nesmíme také opomenout, že dobrá spolupráce má také vliv na úspěchy dětí v dalším vzdělávání. „Dobrá spolupráce s rodiči je pro učitele zdrojem informací o dítěti, které pomáhají k jeho lepšímu poznání a následně efektivnějšímu vzdělávání.“ (Syslová, 2014, s. 121)

„Spolupráce školy a s rodinou ukazuje na kvalitu školy. Jen tam, kde rodiče a škola nacházejí společné cíle, kde jsou rodiče informovaní, co se ve škole děje, mohou se na tomto dění podílet, jen tam se rozvíjí vzájemné porozumění a příznivé školní klima.“ (Čapek, 2013, s. 16)

1.2 Rodiče a spolupráce s mateřskou školou

První tři roky dítě tráví čas výhradně s rodinou, proto má rodina v životě dítěte nezastupitelnou roli. Význam rodiny je tak velký právě proto, že dítě s rodiči tráví velké množství času a také v tom, že dítě má ke své rodině citový vztah. Je zde zmíněna i zodpovědnost rodičů – tu nemůžeme opomenout. Rodiče zodpovídají za vzdělání svých dětí. V mateřské škole sice děti ještě cíleně vzdělávány nejsou, nedostávají domácí úkoly a není zde řešen prospěch. I tak v této době rodiče s mateřskou školou úzce spolupracují. „Za nejpodstatnější se zřejmě považuje zapojení rodičů do vzdělávání malých dětí na úrovni předškolní a primární, alespoň podle množství studií, které jsou tomuto tématu věnovány.“ (M. Rabušicová, 2004, s. 14) Další definice rovněž uvádí důležitou funkci rodiny: „Rodina hraje důležitou roli při podpoře dětského pocitu nezávislosti a kontrole svých životů.“ (Bailey 2012, s. 54) Rodiče jsou první lidé, se kterými se dítě seznamuje, napodobuje jejich chování a jednání. Pokud se rodiče dítěti správně věnují a podporují dítě v jeho rozvoji, má dítě velmi dobré předpoklady na úspěšný život.

Vstup do mateřské školy je pro každé dítě velkým mezníkem – dítě musí začít dodržovat jasná pravidla, musí si zvykat, že veškerá pozornost není soustředěna pouze na něj, musí se seznámit s neznámým prostředím, se svými vrstevníky a také s učitelkami. To vše je pro dítě i rodiče velmi náročné. A právě již v tomto momentu můžeme vidět důležitost spolupráce mezi mateřskou školou jakožto institucí, kterou bude v následujících letech navštěvovat. Pro rodiče to bude instituce, se kterou bude spolupracovat, a je jen na něm, jak intenzivním způsobem. Gordon (2014) uvádí, že když se lidé stanou rodiči, aktivní účast na vzdělání jejich dítěte není jejich volba, ale jedna z největších povinností.

To, že má spolupráce s rodiči velký vliv, nalezneme i v následující definici, kterou uvádí Manniová (2007). Rodina má kromě jiného zabezpečit dobré vztahy v rodině, spolupráci školy a rodiny při výchově dětí, emocionalizaci ve vztazích a také napomoci při začleňování se do budoucího života. Význam rodiny vyplývá také z toho, že v období svého vývinu tráví dítě v rodinném prostředí nejvíce času a kromě toho je intenzita výchovných vlivů umocněna vzájemnými citovými vazbami.

Je zapotřebí vědět, co znamená zapojení rodičů do spolupráce. Informuje nás o tom následující text. Co je efektivní zapojení rodičů? Je to termín, který je používán, aby popsal všechny aspekty rodičovského programu a zapojení do něj. Například se jedná o vytvoření postupu spolupráce, vzdělání rodičů, získávání příspěvků, dobrovolnictví a také jen obyčejné předávání informací mezi rodiči a pedagogy. (Pettyfrove and Greeman 1984, in Gordon, 2014) I přesto, že tato definice je již staršího data, myslíme si, že je vhodné ji do bakalářské práce zařadit, protože vhodně objasňuje zapojení rodičů do spolupráce.

Gordon (2014) dále v knize zmiňuje, že je vždy pro rodiče lepší převzít míru zapojení se, která povede k benefitům pro všechny zapojené strany – rodiče, dítě i pedagogy.

„Škola musí respektovat, že jejím klientem je rodič, a pokud chce svou úlohu realizovat co nejkvalitněji, nabízí různé platformy spolupráce a partnerství. (Čapek, 2013, s. 15)

Podle Viktorové (1992, in Dvořáček, 2014) se můžeme v současné době setkat převážně s dvěma typy spolupráce škol s rodinou. Zaprvé to může být model tradiční, kdy je rodič brán „jako klient“. V tomto modelu je hlavní práce pedagoga, rodiče pouze přihlížejí, do vzájemné spolupráce příliš nezasahují. Zadruhé se jedná typ spolupráce, kdy je rodič brán „jako partner“. Zde se jedná o model užší spolupráce, rodiče se mohou na spolupráci přímo podílet, jsou aktivní. Viktorová (1992, in Dvořáček 2014, s 221) dále uvádí, že „ochotněji spolupracují rodiče dětí v některých soukromých či alternativních školách.“

1.2.1 Typy rodičů

Lažová ve své knize uvádí hned několik typů rodičů, se kterými se může učitelka v praxi setkat. Jsou rozděleni do tří typů podle způsobu reagování. Na ty, kteří reagují kladně, neutrálně a záporně. Mezi kladné můžeme zařadit rodiče reagující vstřícně – zde si ovšem musíme dávat pozor, zda ze strany rodiče nejde pouze o předstíraný zájem. Pokud je však rodič milý a vstřícný, uskutečňuje se spolupráce lépe. Dalším typem rodiče je ten, který žádá o pomoc a radu – to, že se rodič ptá na názor učitelky, je jistě povzbuzující a rodič tím dává najevo, že si názoru odborníka váží. Musíme mít však na paměti, že jde citlivou věc, a názor na dítě je nutno sdělovat co nejopatrněji, zvláště když je jedná o nějaký problém. Zde také platí, že je dobré zeptat se rodiče na jeho názor, a doporučit mu odbornou literaturu. Mezi neutrální rodiče jsou zařazeni i rodiče nechápající podstatu existujícího problému. Zde je nutno trpělivě vysvětlit, jaký má pedagog pohled na věc a jak by se dalo dále postupovat. (Lažová, 2013)

1.3 Legislativní ukotvení spolupráce

Nejdůležitějším dokumentem je zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, jinými slovy tzv. Školský zákon, který udává obecné cíle a požadavky na předškolní vzdělávání.

Spolupráci s rodinou poté popisuje vyhláška 43/2006 Sb., o předškolním vzdělávání, v § 1 odst. již hovoří o spolupráci mezi rodinou a mateřskou školou takto: „Mateřská škola spolupracuje se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými a právnickými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti.“

Spolupráce je také zmiňována v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (dále již RVP PV). Ten udává několik bodů, na základě kterých je spolupráci s rodiči vyhovující. V první řadě se zaměřuje na vztah mezi pedagogy a rodiči – zda si navzájem důvěřují, jsou otevření, vstřícní, respektující a zda vůbec jsou ochotni spolupracovat. Dále se pak soustřeďuje na děti samotné – pedagogové mají za úkol sledovat jak potřeby dětí, tak potřeby rodičů a snaží se jim v případě potřeby nebo problému pomoci. RVP PV také udává, že „rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí.“ V tomto bodě je také zmíněna informo-

vanost a rovněž nabídka podílení se na plánování programu. Úkolem pedagogů je i informovat rodiče o tom, jaké dělá dítě pokroky a společně s rodičem konzultovat společný postup při dalším vzdělávání. Nesmí se také zapomenout, že je vhodné nabídnout pomoc, ale příliš do soukromí rodiny nezasahovat. Mateřská škola pak rodiče podporuje ve výchově a vzdělávání dětí, nabízí pomoc a poradenství. (Smolíková, 2004)

Rámcový program nabízí mateřským školám návod, jak by měly s rodiči spolupracovat – neudává jasně, kolik akcí za rok musí mateřská škola pořádat a jakým způsobem se do nich mají rodiče zapojit, ale spíše určuje směr, kterým se má mateřská škola ve spolupráci s rodinou ubírat.

1.4 Limity a rizika spolupráce

Je nutno mít na paměti, že budování dobré spolupráce s rodinou přináší jistá rizika a limity. Jak už bylo zmíněno, každý rodič je rozdílný, a je zapotřebí s těmito rozdíly počítat. Je nezbytné si také uvědomit, že spolupráce má i rizika, které si pedagogové sami uvědomují. „Výsledky kvalitativního šetření dokládají na straně pedagogů ochotu tyto vztahy pěstovat, zároveň však také obavy z toho, co by mohlo posílení partnerství mezi rodiči a školou přinášet.“ (Rabušicová, 2004, s. 68)

Je jasné, že spolupráce a komunikace s rodiči nebude nikdy úplně jednoduchá. Už proto, že je to velmi rozmanitá skupina ve všech ohledech. Najdeme mezi nimi osoby s vysokoškolským i základním vzděláním, jedince extrovertní i introvertní, také se můžeme setkat s přehnaně úzkostlivými jedinci, těmi, co všechno ví, a podobně. Není proto vůbec jednoduché najít s nimi společnou řeč. A vtom právě spočívá nelehká role učitelky – ta si nemůže říct, že jí některý z rodičů není sympatický, tak s ním komunikovat a spolupracovat nebude.

Jedním z limitů spolupráce může být například nedostatek času ze strany rodičů, což je jeden z nejčastěji uváděných důvodů bránících rodičům ve spolupráci. Nemůžeme zapomínat, že každý má své pracovní povinnosti a času nemá nikdo přebytek. Zajímavá myšlenka v tomto ohledu přichází ze zahraničí, konkrétně z Anglie: „...proč by např. měli zaměstnavatelé uvolňovat zaměstnance kvůli soudu nebo armádě, ale ne kvůli zapojení ve škole?“ (Hallgarten 2000, in Rabušicová, s. 66) Když se totiž zamyslíme nad spoluprací mateřské školy a rodiny, velké množství akcí bývá v dopoledních hodinách. Pokud by rodiče byli v tomto čase uvolnění ze zaměstnání, byl by to jistě v tomto ohledu krok vpřed. Otázkou však zůstává, zda by se jejich zapojení zvýšilo a bylo prospěšné.

Jak udává Rabušicová, v zapojení rodičů může být problém také exkluzivita, tedy to, že škola většinou osloví pouze část rodičů; ti se školou začnou úzce spolupracovat a vytvoří jakési zdravé jádro. Pro ostatní rodiče je poté náročnější se zapojit a aktivní rodiče je mohou od zapojení odrazovat. Exkluzivita může také spočívat v sociálních důvodech. Rodiny s nižšími příjmy a rodiče se základním vzděláním mohou mít pocit, že škole nemají co nabídnout. Téma dosaženého vzdělání u rodičů nemusí být každému příjemná – někdo může nést nelibě to, že dosáhl pouze základního vzdělání. To však nemusí být překážkou v dobré spolupráci. Rodič může být naopak velmi zručný a pomoci školce v tomto ohledu. Problém spíše nastává u výchovy a vzdělávání dětí – tam by učitelky měly být nápomocny. Problém, který ve spolupráci může nastat, je zapojení pouze žen (matek) – tudíž genderový problém. Otcové se nemusí ve školce cítit dobře a někdy se také může stát, že je možnost spolupráce vůbec nenapadne – je proto žádoucí nabízet spolupráci i otcům dětí. (Rabušicová, 2004)

Na další problém ve spolupráci poukazuje Koťátková: „Důvod, proč se rodiče spontánně o spolupráci nezajímají, a to dokonce ani při školou organizovaných akcích, může být ten, že se ve škole necítí dobře, neví, jak se zde mají chovat, nemají vytvořené vztahy ani s učitelkami, ani s ostatními rodiči.“ (Koťátková, 2008, s. 90)

Limity ve spolupráci však nemusí nastat pouze ze strany rodiny, ale mohou se objevit i u pedagogů. Ti mohou být pracovní vyčerpání a obecně nepřipraveni na práci s rodiči. Jak je v této bakalářské práci mnohokrát zmíněno, pedagogové mají svým přístupem na spolupráci s rodiči nezpochybnitelný vliv, pokud však nejsou na spolupráci a komunikaci připraveni mohou mít ze začátku velké problémy a také se může stát, že svým přístupem rodiče od spolupráce odradí. Pracovní vyčerpání je dle mého názoru problém převážně u začínajících pedagogů – nevědí, jak si zorganizovat čas, přípravy jim zaberou více času a na komunikaci a spolupráci s rodinou ho již tolik nemají. (Rabušicová, 2004)

V dnešní době existuje velký výběr škol, tudíž pokud rodiči spolupráce nevyhovuje, měl by uvažovat o změně. A argument nevytvořených vztahů? Pokud obě strany chtějí, pak by neměly nastat žádné velké komplikace. Někdy je ovšem jednodušší říct, že se ve škole necítím dobře a neznám učitelky, než na problému začít intenzivně pracovat. Dobré vztahy totiž nevzniknou ze dne na den – ty se musí budovat. Obě strany se tedy musí zamyslet, zda ochotně komunikují a chtějí spolupracovat. Pokud ano, mělo by to vést ke vzájemné spokojenosti.

2 FORMY SPOLUPRÁCE

V této kapitole popisujeme konkrétní formy spolupráce, které můžeme najít v mateřských školách. Nejdříve je nutné vědět, jaké běžné formy spolupráce ve školkách najdeme, poté je možné vymezit spolupráci alternativní.

Bredekamp a Copple (1997) uvádí několik bodů, při jejichž splnění je spolupráce s rodinou úspěšná. Tak například zásadní je rozvíjet vzájemný spolupracující vztah s rodinami a vypracovat plán pro dítě podle jeho individuálních potřeb. Zapojit rodiče do spolupráce, ale dbát při tom na preference rodin a jejich zájmy.

2.1 Běžné formy spolupráce

„Kritériem míry a užitečnosti všech aktivit školy vůči rodičům musí být vždy to, zda z nich z hlediska výchovného a vzdělávacího profitují děti. Tyto činnosti mohou být orientovány jak na jednotlivé rodiče jako osoby odpovědné za výchovu jejich dítěte, tak na rodiče jako na skupinu.“ (Pol, Rabušicová, 1997, s. 21)

Běžné formy je dle Šprachtové možno rozdělit tři základní skupiny.

Informativní - zde zařazujeme prostředky, kterými jsou rodiče informováni o akcích, které mateřská škola pořádá, o dění ve školce, o veškerých změnách. Patří sem e- maily, nástěnky, webové stránky, školní časopis a v neposlední řadě také schůzky s rodiči. Neznamená to však, že každá školka využívá všechny tyto prostředky k informování rodičů. V některých mateřských školách učitelky e-maily nezasílají, školní časopis bývá také výjimkou. Nástěnky – ty však najdeme snad v každé školce – mohou informovat jak o nadcházejících akcích, tak o tom, co děti daný týden ve školce dělají, co vytvořily. Právě těmito prostředky se mateřská škola může velmi dobře prezentovat veřejnosti. Pokud rodiče zvažují, jakou školu svému dítěti vyberou, jistě je mohou aktuální webové stránky při výběru ovlivnit. Stávající rodiče pak dobrá informovanost ujišťuje o tom, že se škola dítěti vskutku věnuje, a rodič má pak větší jistotu; tato jistota se může umocnit právě individuálními schůzkami.

Zážitkové – jako zážitkové prostředky spolupráce můžeme chápat všechny akce, které mateřská škola během roku pořádá; výlety, tvoření s dětmi a podobně. Můžeme zde zařadit také školky v přírodě, přespávání v mateřské škole, den otevřených dveří a další akce. Záleží vždy na konkrétní MŠ, kolik aktivit do roka chce pro děti a rodiče organizovat.

Hodnotící – zde patří rozhovory o dětech a dotazníky pro rodiče. Rozhovory jistě mohou mít také informační formu, ale jistě by měly také dítě nějakým způsobem zhodnotit – učitelka by měla zmínit, v čem dítě vyniká, v čem se naopak mělo zlepšit. Tyto rozhovory by nikdy neměly být prováděny před dítětem. Pokud jde o dotazník – je nutné, aby byl propracovaný, ne příliš dlouhý a užitečný pro obě strany. Pro rodiče v tom, že ví, že se škola zajímá o jeho názor, a pro školu v získání cenného zhodnocení své činnosti. Dotazník také jistě může obsahovat otázku na formu či možnost zapojení rodiče do dění ve škole – tím rodiče získají pocit, že se o ně mateřská škola skutečně zajímá. (Šprachtová, 2013)

Dle článku *Family Involvement in Preschool Education* můžeme shrnout témata, která umožňují rodině zapojení se do předškolního vzdělávání, a tato témata rozdělit do následujících pěti okruhů.

- 1) Vzdělávací aktivity pro rodiny – k těmto aktivitám patří instruktáž pro rodiny za účelem pochopení vývojových a vzdělávacích potřeb jejich dětí
- 2) Komunikační aktivity pro rodiny – k těm řadíme komunikační aktivity používané k vybudování a udržení komunikace mezi rodinami a učiteli.
- 3) Zapojení rodičů do vzdělávacích aktivit – tyto aktivity zahrnují účast rodičů na vzdělávacích aktivitách ve třídě i mimo ni.
- 4) Návštěvy doma – patří zde činnosti učitelů, kteří pozorují členy rodiny, pravidla v domě, strukturu rodiny i to, jak předškolní děti reagují ve svém domácím prostředí.
- 5) Zapojení rodičů do administrativy a rozhodovacího procesu – tento typ zapojení zahrnuje procesy založené na zapojení rodičů, sžití se s cíli školy, spolupráci mezi školami a rodiči a jinak orientovaná rozhodnutí školy. (Kocyigit, 2015)

Koťátková zmiňuje konkrétní spolupráci například v následujícím příkladu: „Není už překvapující, když rodič přijde do třídy s dítětem nebo s ním může v adaptační fázi na začátku školního roku pobývat ve skupině dětí, pomáhat mu přirozeně se seznámit s novým prostředím a pomalu se osamostatňovat.“ (Koťátková, 2008)

Dvořáček (2014) udává následující formy, kterými mohou rodiče se školou spolupracovat. Jsou to informační technologie třídní schůzky – ty u rodičů nejsou příliš v oblibě, individuální konzultace, návštěvy pedagoga v rodině – bývají spíše ojedinělé, akce pořádané pro veřejnost a účast na nich a také kroužky vedené rodiči.

2.2 Alternativní spolupráce

Nejdříve je nutné ujasnit si, co znamená slovo alternativní. Dle slovníku cizích slov je význam slova následující: „jiný, zástupný, náhradní.“ Oxfordský slovník tento pojem definuje jako „možný k dispozici, jako další volba nebo vztahující se k činnostem, které se odchyľují nebo zpochybňují tradiční normy“. (Soanes, 2015) Mohli bychom říci, že je to něco odlišného od běžného, klasického. Ovšem definice slov běžný či klasický nejsou tak jednoduché – pohledy na něj se liší. Pojem alternativní je užíván v konverzaci poměrně často a v rozdílném kontextu. Frekventovaná jsou slovní spojení *alternativní styl oblékání*, *alternativní medicína* nebo *alternativní mateřská škola* - volí jinou volbu, než je obvyklé.

Chceme-li definovat pojem alternativní spolupráce, můžeme vycházet právě z Průchova pojetí alternativní školy: „Neztotožňujeme pojem „alternativní škola“ pouze se soukromými školami nebo s těmi, které se za alternativní přímo označují (reformní školy), nýbrž chápeme jej široce, jako všechny školy vyznačující se nějakou pedagogickou specifičností, která je odlišuje od standardních, běžných škol.“ (J. Průcha, 2014, s. 26) Jedná se tedy o spolupráci, která se odlišuje od té standardní a běžné – nejen ta, která je používaná v alternativních školách nebo ta, která bývá označena za alternativní. Alternativní spolupráce nemusí být něco příliš náročného na přípravu a uskutečnění, naopak, mohou to být i ty nejjednodušší aktivity, do kterých se ale rodič zapojí trochu jiným způsobem, než je běžné. Zde můžeme uvést příklad. V mateřské škole se koná besídka. Klasická spolupráce by mohla spočívat v tom, že rodiče pouze na tuto akci přijdou. A spolupráce alternativní ve větším zapojení rodičů. Rodiče pomohou s přípravou, vyrobí s dítětem kostým a do besídky se sami zapojí. Toto by mohlo být možné pochopení alternativní spolupráce. Z toho důvodu by bylo možné do alternativní spolupráce zařadit téměř všechny typy spolupráce běžné.

2.3 Alternativní školství

Co se týká pojmu alternativní škola, uvádí Průcha následující: „alternativní školy jsou takové, které se odlišují zcela nebo částečně svými cíli, učebními obsahy, formami učení a vyučováním, organizací školního života a spoluprací s rodiči, od jednotlivých charakteristik státní /veřejné školy, a tím nabízejí jinou možnost učení a vyučování.“ (Průcha, 2014, s. 22) Odlišnost alternativních škol může mimo jiné spočívat například v odlišných „vztazích mezi školou a rodiči, školou a místní komunitou aj.“ (Průcha, 2014, s. 25) V této definici můžeme přímo zaznamenat odkaz na odlišnost vztahů s rodiči v alternativní a běžné mateřské škole.

Školy často bývají otevřenější ke komunikaci a spolupráci rodinami, jinými školami či institucemi. Rodiče se mohou zapojovat do života školy a přispívat radami a nápady. Zelina ve své knize Alternativné školstvo nejprve definuje tradiční školu, od této definice se potom odvíjí jeho chápání školy alternativní. Pojmy „alternativní škola“, „alternativní školství“, „alternativní pedagogika“ budeme označovat takovou školu, školství a pedagogiku, která je alternativní k tradiční škole, tradiční pedagogice. Pod tradiční školou si představujeme:

- 1) Paměťově-reprodukční školu
- 2) s autoritativním postavením učitele
- 3) užívající donucovací metody
- 4) s relativně stálou organizací vyučovacích hodin, vyučování a školního roku
- 5) s pevnými osnovami a učebními plány určenými „zvenku“ – mimo školu
- 6) s direktivním způsobem řízení školy a edukativních procesů

Alternativní škola zasahuje svými změnami víc než jen detaily, nebo jeden systémový znak, např. organizaci vyučovacích hodin, zřizovatele nebo název školy. Má zasahovat podstatu, tj. uskutečnit pokus o novější formulování cílů, efektivnější školu s důrazem na jiné cíle, než je jen vyučování a vzdělávání v tradičním obsahu.

Alternativní škola a pedagogika se má vyznačovat novou nebo alespoň inovovanou filozofií školy, jejím zvláštním „rukopisem“, „tvář“ (Zelina, 2000) Zde vidíme, že Zelina pojem „alternativní škola“ chápe velmi jednoznačně – škola musí splňovat jasně dané parametry, aby se o ní dalo mluvit jako o alternativní – od klasické školy by se měla odlišovat v co největším množství bodů a má jistou specifickou podobu.

2.4 Typy mateřských škol

Mateřské školy můžeme rozdělit na standardní a alternativní (nestandardní). Pod standardní patří školy státní, pod alternativní poté některé státní a nestátní. Ty nestátní se dále dělí podle způsobu vlastnictví na soukromé a církevní.

„Zřizovatelem mateřských škol jsou většinou obce, mohou to být také kraje, církve nebo soukromé či jiné právnické osoby, jejichž předmětem činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle školského zákona.“ (Chmelová, Radilová, 2015, s. 13)

Standardní školy jsou ty, které se ničím neodlišují od předepsaného vzoru, alternativní potom ty, u kterých nějaké odlišnosti můžeme zaznamenat. Průcha (2012) ve své knize uvádí, že i některé standardní školy v sobě mohou nést prvky alternativy. Mohou nabízet výuku v cizím jazyce a jejich vzdělávací program může obsahovat odlišné prvky. Proto za alternativní považujeme i školy, které aplikují program Začít spolu nebo Zdravá škola.

„Alternativní školy dávají rodičům možnost výběru z více možností a vytvářejí pluralitní systém ve volbě vzdělávací cesty.“ (Chmelová, Radilová, 2015, s. 13) Ty mohou být jak státní, tak soukromé, ale častěji se pravděpodobně setkáme se soukromými. Tyto mateřské školy nejsou žádnou novinkou. Své kořeny mají již ve dvacátých a třicátých letech minulého století. Co se týká České republiky a mateřských škol tohoto typu, setkáme se s nimi hlavně po roce 1989. Zde můžeme zařadit Waldorfskou pedagogiku, Montessori systém, program Začít spolu a také Kurikulum podpory zdraví. První tři zmiňované jsou zahraniční – konkrétně se jedná o Německo, Itálii a USA, program podpory zdraví pochází z České republiky. Vzhledem k tomu, že ve výzkumné části bakalářské práce bude zmíněna mateřská škola s prvky programu Začít spolu a Montessori, zaměříme se podrobněji právě na tyto dva typy.

2.4.1 Montessori systém

Tento systém se v České republice poprvé objevuje v roce 1997, kdy je mateřská škola v Jablonci nad Nisou zařazena do sítě Montessori školek. Dalším důležitým rokem je rok 1998, kdy je založena společnost Montessori ČR o.p.s. Během následujících let se společnost zdokonaluje a rozšiřuje svoji působnost. Pořádá také kurzy pro veřejnost. (Montessori ČR, 2017)

Zakladatelkou této pedagogiky je italská lékařka Marie Montessori. Ta pracovala také na podkladech práce s postiženými dětmi a navrhla specifické pomůcky, které mají rozvíjet děti všemi směry, podle aktuální úrovně jeho rozvoje. Základní pedagogické motto toho směru zní: „Pomoz mi, abych to dokázal sám.“ (Koťátková 2008)

Důležité jsou zde také speciální pomůcky vytvořeny podle potřeb dětí. Tyto pomůcky byly vypracovány na základě toho, že Marie Montessori zjistila, že se děti mnoho naučí vlastní tvořivostí a pomůcky mají tuto tvořivost podporovat a rozvíjet. Montessori pedagogika se orientuje na dítě jako člověka a chce mu pomoci v jeho všestranném rozvoji. Důležitá je také svoboda – dítě se může spontánně projevit. (Bečvářová, 2003) „Chceme měnit svět. Montessori ČR je tu proto, aby všechny děti v České republice dostaly šanci měnit svět a aby to pedagogové a rodiče společně s dětmi dokázali. Všichni. Bez rozdílu. Bez bariér.“ (Montessori ČR, 2017)

„Metoda Montessori rozvíjí celou osobnost dítěte. Kultivuje a chrání jeho vnitřní aktivity a učí jej, jak být svobodné v rámci organizace.“ (Hainstock, 2013, s. 17) V mateřských školách navržených podle Marie Montessori jsou pomůcky, díky kterým se děti mohou rozvíjet podle svého období a věku. Jsou samostatné a mají možnost volby svého programu. Velký důraz je kladen na dětství, kdy dítě chce poznávat a učit se. (Hainstock, 2013) Tak zní poslání Montessori pedagogiky. Najdeme zde zmínku o pedagogích a rodičích, kteří mají společně s dětmi dokázat měnit svět. A jak jinak by k tomu mohlo dojít, než tak, že rodiče a pedagogové budou navzájem spolupracovat?

2.4.2 Program Začít spolu

Tento program se v zahraničí nazývá „Step by Step“ a má základ v programu Head Start z USA. U nás se začal aplikovat v roce 1994 v mateřských školách a od roku 1996 ve školách základních. V současné době tento program spolupracuje s více než stovkou mateřských škol. Jednou ze základních myšlenek tohoto programu je kladení důrazu na zapojení rodiny „protože právě rodiny mají největší vliv na své děti.“ Rodiče se mohou zapojit do programu mateřské školy, být zaměstnáni jako asistenti učitele a také by školka měla zabezpečit prostory pro rodiče a učitele, kde by se mohli setkávat, diskutovat o problémech a sdílet znalosti. (Začít Spolu, 2017) Za cíl si pak klade „podpořit možnosti rodin, aby se mohly podílet obohacujícím způsobem podle svých zájmů a dovedností na spolupráci při aktivitách ve třídě, škole i pedagogickém procesu a vytvořit podmínky pro úzké neformální setkávání celé komunity.“ (Kofátková, 2008, s. 175)

Na českých webových stránkách můžeme mimo jiné nalézt například hlavní poslání tohoto projektu. „Hlavním posláním Step by Step ČR, o.p.s., je přispívat k demokratizaci, humanizaci a vyšší kvalitě vzdělávání v České republice, k budování otevřené společnosti a jejího zapojení do evropských struktur.“ Za zmínku také stojí kvalita webových stránek – jsou přehledné, dobře se v nich orientuje, působí propracovaným a příjemným dojmem. Tento projekt si klade tři hlavní cíle – první se orientuje na dítě, které má být „tvůrce svého vzdělání“, rodič je pak chápán jako „vítaný partner školy“ a pedagog je „průvodce dítěte na jeho vzdělávací cestě“. V současné době tento program spolupracuje s více než stovkou mateřských škol. (Začít spolu, 2017)

3 KOMUNIKACE – ZÁKLADNÍ PRVEK SPOLUPRÁCE

Při spolupráci s rodiči je velmi důležitá správná komunikace. Pokud spolu rodiče a pedagogové správně komunikují, napomáhá to další spolupráci. Spolupráce bez komunikace nemůže existovat. Proto je důležité, aby pedagog věděl, jak vhodně s rodičem komunikovat a jaké strategie volit. Je však nutné říci, že téma komunikace je samo o sobě velmi obsáhlé, a proto z něj uvádím pouze vybrané pojmy, které se váží ke komunikaci s rodičem.

3.1 Vymezení pojmu komunikace

Úplně základní rozdělení komunikace je samozřejmě na verbální a neverbální. “Slova samotná tvoří pouhých 7 procent komunikace. To znamená, že celých 93 procent připadá na neverbální komunikaci.” (Andrýsová, 2016, s. 24) Do neverbální komunikace zahrnujeme například styl mluvy, hlasitost, výšku a barvu hlasu, výraz tváře, či postoj - na toto všechno si musíme při komunikaci s rodičem dát pozor. Nezaměřovat se pouze na obsah sdělení, ale také na formu, kterou informaci sdělujeme.

Ze složek, které jsou pro neverbální komunikaci důležité, je možné zmínit například držení těla, gestikulaci, mimiku, či zrakový kontakt. Důležitý je také zájem o komunikaci ze stany mluvčího. Všechny tyto složky dotváří celkový dojem z komunikace a je nutné se na ně zaměřit. Vzpřímený postoj, vhodně zvolená gesta, pohled do očí, či úsměv – to vše při komunikaci zaujme a na to všechno bychom měli dbát, pokud chceme správně komunikovat. (Andrýsová, 2016)

Do verbální zařazujeme veškerou slovní a písemnou komunikaci, do neverbální poté gesta, mimiku, proxemiku, haptiku a podobně. Je všeobecně známo, že daleko více komunikujeme neverbálně – postojem těla, pohledem očí, úsměvem. Je nutné brát v potaz to, že komunikace s učitelem má jistá specifika a je nutné je respektovat.

Protože se pohybujeme v pedagogických vědách, považuji za důležité vymezení pojmu pedagogická komunikace. „Pedagogická komunikace je výměna informací mezi účastníky výchovně-vzdělávacích cílů. Pedagogická komunikace se řídí osobitými pravidly, která určují pravomoce jejich účastníků.“ Velký rozdíl je také ve způsobu vedení komunikace – zda ji vedeme suportivně nebo defenzivně. Pokud komunikujeme suportivně, znamená to, že člověka v komunikaci podporujeme, záleží nám na tom, co říká a aktivně mu nasloucháme. Pokud však komunikujeme defenzivně, chytáme toho druhého za slovo, jsme útoční a nesnažíme se ho pochopit. (Čapek, 2013) Správné vedení konverzace s rodičem má jistě velký

význam. Pokud budeme vnímat, co se nám rodič snaží sdělit, bude komunikace mnohem jednodušší a příjemnější pro obě strany. Proto je nutné na tuto skutečnost při komunikaci s druhým člověkem dbát.

Berger (2012) ve své knize uvádí, jaké jsou typy efektivní komunikace mezi učitelem a rodičem. Komunikace může být jednosměrná – škola pouze rodiče informuje. Zde můžeme zařadit časopis, na kterém se mohou děti samy podílet, noviny a média. Nebo obousměrná – vyžaduje zapojení a poskytuje rodičům dát škole zpětnou vazbu o tom, co si přeje a co ho zajímá. Zde patří návštěvy u rodin, komunikace se zpětnou vazbou, hovory po telefonu, účast rodičů na programu a další. Je nutné, aby se rodiče vždy při komunikaci cítili komfortně. A pokud rodič jeví zájem, může se stát součástí pedagogického týmu.

3.1.1 Chyby v komunikaci

Je také nutno se vyvarovat nežádoucích chyb v komunikaci, jakými může být například haló efekt. Při něm komunikátorovi na základě prvního dojmu přiřadíme špatnou vlastnost a s tou už automaticky počítáme (např. rodič přijde pozdě na první schůzku a my už automaticky předpokládáme, že přijde pozdě i na tu následující). Další chybou může být stereotypizace, kdy pedagog může podlehnout obecným pravidlům (např. otcové se o děti nestarají tak pečlivě jako matky). Jako další bych z chyb v komunikaci zmínila předsudky – kdy automaticky počítáme, že rodič bude mít danou vlastnost ještě před tím, než ho uvidíme, a figuru v pozadí, kdy musíme dbát na to, že rušná chodba není na rozhovory s rodiči ideální, proto bychom měli volit klidné prostředí, kde nás nebude nic a nikdo rušit. V neposlední řadě může komunikaci narušit to, že my sami neumíme správně komunikovat. Z tohoto důvodu bychom měli dbát na to, aby naše vyjadřování bylo jasné, srozumitelné a příjemné. (Čapek, 2013)

3.1.2 Komunikace s rodičem a její důležitost ve spolupráci

„Kontakt školy a rodiny je většinou realizován přes spolupráci, jejímž základem je komunikace jako výměna různorodých významů mezi oběma institucemi a jejichmi reprezentanty.“ Úloha rodiny ve vzdělání a výchově dítěte je nezpochybnitelná. „Partnerství obsahuje poznání, že značná část výchovy a vzdělávání se odehrává v rodině a že rodiče a učitelé mají různé, ale komplementární výchovné a vzdělávací funkce.“ (Pol, Rabušicová)

„Fungující komunikace je tedy nezbytným základem, na němž je vystavěn vztah mezi rodinou a školou.“ (Rabušicová, 2004, s. 71)

V prvních letech života má předškolní vzdělávání důležitou roli ne pouze v naplňování potřeb dítěte z hlediska vzdělávání, ale také v podpoře jeho vývoje.

Protože má nezastupitelnou roli v napomáhání vývoje dítěte, rodiny a předškolní instituce musí spolupracovat. Zapojení rodiny do vzdělávacího procesu umožní dítěti vytvořit si pozitivní vztah. (Kocyigit, 2015)

Rodiny mohou velkou mírou přispět ke vzdělání svých dětí. Ale k optimalizování jejich přispění musí pedagogové nejdříve vytvořit produktivní vztahy mezi rodinou a školou. Ve vztazích mezi rodinou a školou je vstup obou institucí (jak rodiny, tak školy) ceněn a soustředění se na to, co mohou rodiče i pedagogové udělat, aby podpořili učení studentů. To zahrnuje poskytnutí dostatečných informací o změnách a o tom, jak tyto změny mohou mít dopad na vzdělání jejich dětí a pokrocích, aby rodiny mohly dělat správná rozhodnutí.

3.2 Osobnost pedagoga

Nejdříve je nutné začít obecnou teorií osobnosti. „Osobností se v psychologii rozumí individuální jednota člověka, vyznačující se integrací, interakcí a směřováním k cíli. (Nelešovská 2005, str. 11) Osobností učitele se zabývá věda s názvem Pedeutologie, která při zkoumání uplatňuje dva přístupy – normativní a analytický. Normativní přístup určuje, jaký by pedagog měl být – udává jakýsi ideální vzor, kterému by se pedagog měl přiblížit, analytický přístup si naproti tomu klade za cíl zjistit, jací pedagogové skutečně jsou a jaké mají vlastnosti. Nejvíce informací je ovšem získáno z pozorování pedagogů sledováním jejich reakcí v přirozeném prostředí. (Dytrtová, 2009)

Nejzákladnější rozdělení učitelů je podle typu školy, na které pracují – myšleno mateřské, základní, střední, nebo vysoké, podle toho se liší i typy učitelů, požadavky na jejich vzdělání a profesní vlastnosti. (Průcha, 2002) Pro tuto práci je však stěžejní pedagog jako účastník komunikace a spolupráce.

„Každá profese klade na pracovníka určité nároky. Chceme-li shrnout požadavky kladené na učitele, rozdělili bychom je do tří částí.“ (Dvořáček, 2014)

Zprvce se jedná o „odborné vzdělání v oboru, který učitel vyučuje“ – je nesporné, že učitel musí mít vystudovanou střední pedagogickou školu nebo vysokoškolské vzdělání v příslušném oboru. O tom nelze diskutovat. Je nutné mít ale na paměti, že pouze vzdělání dobrého učitele nezajistí.

Zadruhé „odborné vzdělání pedagogické a psychologické“ – během svého působení by se měl učitel pravidelně vzdělávat formou kurzů a odborné literatury, tímto pak získávat přehled o nových informacích.

Zatřetí „osobnostní předpoklady“ – dle výzkumů lze učitelskou profesi zařadit mezi jednu z nejnáročnějších. Je to z důvodu neustálé pozornosti, kterou musí učitel dětem věnovat, ze stresu, který pramení z velké odpovědnosti. Také jsou velmi zatížené hlasivky, proto lidé s lepším hlasovým vybavením mají velkou výhodu.

Významné prvky, které je možno při pozorování odhalit mohou být následující. Lze přijít na to, zda je jedinec dostatečně psychicky odolný, zda umí řešit nepředvídatelné situace, učit se novým věcem a také správně komunikovat. (Mikšík, 2007, in Dytrtová, Krhutová, 2009)

„Učitel musí být specialista na práci s lidmi v procesu vzájemného působení a formování jednoho člověka druhým člověkem (Valach, 1998 in Nelešovská 2005, str 11)

Co se týká osobnosti pedagoga, můžeme v této souvislosti zmínit také vyučovací styly – exekutivní – pedagog má zajistit, aby žáci dosahovali co nejlepších výsledků, facilitační v tomto stylu pedagog žáka spíše vede a pomáhá mu v seberealizaci a liberální, kdy pedagog pomáhá žákům na cestě k poznání. (Fenstermacher, Soltis, 2008)

Osobností učitele se zabývá také Dr. Montessori, která (in Hainstock, 2013) tvrdí: „U učitelů by se měl kultivovat spíše duch než mechanická dovednost vědce – tj. směr přípravy by se měl namířit raději k duchu než k mechanismu.“

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU A TECHNIKA SBĚRU DAT

Pro výzkum bakalářské práce byl zvolen kvalitativní výzkum. Švaříček a Šed'ová uvádějí následující: „Domníváme se, že pro kvalitativní přístup je charakteristické trojí vymezení: výběr tématu, analýza a interpretace dat a závěry výzkumu.“ (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 26) Proto bude výzkum všechny tyto náležitosti obsahovat. Jako výzkumná metoda jsou užity polostrukturované rozhovory. Ty jsou dle Miovského (2006, s. 161), „téměř ideální výzkumný nástroj pro oblasti aplikace většiny výzkumných plánů v rámci kvalitativního výzkumu.“ Dále tento autor tamtéž uvádí, že polostrukturované rozhovory nemají mnoho nevýhod a že dokáží eliminovat nevýhody, které můžeme nalézt u plně strukturovaných nebo nestrukturovaných rozhovorů. Z tohoto důvodu byl tento typ rozhovorů zvolen pro bakalářskou práci.

4.1 Cíle a výzkumné otázky

Hlavním cílem empirické části bakalářské práce je popsat formy spolupráce MŠ a rodiny, specifikovat, jaké formy rodiče a pedagogové chápou jako alternativní (v této souvislosti). Dílčími cíli poté:

- Popsat, jak vybrané MŠ ze Zlínského kraje spolupracují s rodinou.
- Popsat průběh příprav na spolupráci ze strany pedagogů.
- Porovnat formy spolupráce v běžné a alternativní mateřské škole.
- Určit, co považují rodiče a pedagogové za důležité ve spolupráci MŠ a rodiny.

Z výzkumných cílů vyplývají následující výzkumné otázky:

Jak vybrané mateřské školy ze Zlínského kraje spolupracují s rodinou?

Jak se pedagogové připravují na spolupráci s rodiči?

Jak se liší spolupráce v běžné a alternativní mateřské škole?

Co považují rodiče a pedagogové za důležité ve spolupráci MŠ a rodiny?

4.2 Příprava a průběh rozhovorů

Pro rozhovory byl zvolen dostupný výběr. Celkem byly vybrány čtyři mateřské školy ze Zlínského kraje. Jednalo se o dvě běžné mateřské školy, jednu s prvky alternativního programu a jednu alternativní MŠ. Snahou bylo vybrat z každé mateřské školy vždy jednoho

rodiče a jednu učitelku. V mateřské škole s prvky alternativního programu však byli velmi ochotní a rozhovor nabídla také paní ředitelka. K rozhovoru s rodičem z jedné běžné školky však z důvodu pracovní vytíženosti rodiče nedošlo.

Mateřské školy jsou pro větší přehlednost rozděleny podle barev.

Zelená MŠ (s prvky alternativního programu): zde byly uskutečněny celkem tři rozhovory. Všechny rozhovory se odehrály v příjemném a klidném prostředí – dva z nich přímo v mateřské škole a jeden v zahradě. Účastnice byly vstřícné a ochotně odpovídaly na všechny otázky. Nejdelší rozhovor trval skoro půl hodiny, ředitelka se o spolupráci rozhovořila do podrobnosti, což bylo potěšující. Ostatní rozhovory trvaly zhruba dvacet minut.

Žlutá MŠ (alternativní): zde se jednalo o rozhovor s rodičem a učitelkou. Rozhovor s učitelkou se uskutečnil přímo ve třídě, do otázek se přímo zapojovaly i děti, bylo náročnější jej kvůli hluku přepisovat i celkově s učitelkou komunikovat. S rodičem se rozhovor uskutečnil v klidné místnosti přímo ve školce ten samý den. Jednalo se o nejdelší ze všech rozhovorů – trval něco přes půl hodiny, s učitelkou rozhovor trval zhruba dvacet minut.

Červená MŠ (klasická): zde byly uskutečněny dva rozhovory. Trvaly asi dvacet minut v klidném a příjemném prostředí. Účastníci rozhovoru byli otevření a ochotně participovali.

Modrá MŠ (klasická): v dané mateřské škole se uskutečnil pouze rozhovor s učitelkou ve třídě plné dětí, soustředění bylo náročnější. Učitelka musela během rozhovoru hlídat děti, ty také přicházely s otázkami, takže následný přepis rozhovoru nebyl nejjednodušší. Tento rozhovor byl nejkratší, trval asi patnáct minut.

4.2.1 Výzkumný vzorek

Vzhledem ke snaze zachovat co nejvyšší anonymitu jsou uvedeny pouze omezené informace o účastnících rozhovorů. Jména účastníků jsou změněna a v rozhovorech jsou také změněna jména dětí a místa nejsou zmíněna vůbec. Pro získání co nejvíce vyhovujícího vzorku bylo osloveno více mateřských škol. Některé z nich s rozhovory nesouhlasily, což je jistě pochopitelné vzhledem k jejich časové náročnosti. Proto došlo k realizaci výzkumu v následujících mateřských školách. Jedná se o čtyři mateřské školy a rodiče z těchto konkrétních škol.

Zelená MŠ

Ředitelka Jana (bakalářský titul)

Učitelka Michaela (4 roky praxe, bakalářský titul)

Matka Adéla (jedno dítě - 5 let)

Žlutá MŠ

Učitelka Aneta (v současné době studium střední pedagogické školy, několik let praxe)

Matka Nataša (dvě děti – 5 let a 2,5 roku; kurzy montessori pedagogiky)

Červená MŠ

Učitelka Klára (středoškolské vzdělání, 4 roky praxe)

Otec Petr (jedno dítě – 3 roky)

Modrá MŠ

Učitelka (přes 30 let praxe)

Před každým z rozhovorů bylo uskutečněno představení bakalářské práce, krátký rozhovor mimo záznam – o účastníkovi, o samotném tématu komunikace a spolupráce a účastníkům bylo také poděkováno za čas věnovaný rozhovorům

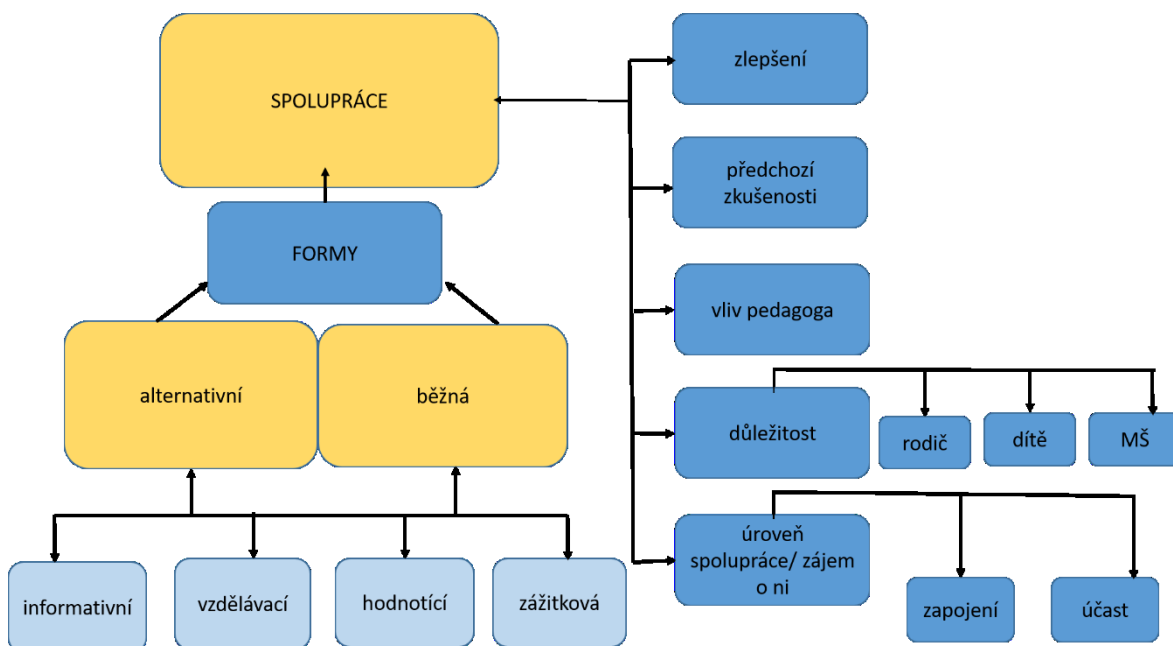
Pak už byl uskutečněn samotný rozhovor. Otázky pro učitele a rodiče byly zvlášť.

5 VÝSLEDKY A INTERPRETACE DAT

Pokud jde o interpretaci dat, byla k tématu vytvořena pojmová mapa. Jedná se o kategorie, které vyplynuly při kódování z rozhovorů s rodiči a pedagogy. Pro rozdělení forem spolupráce bylo využito dělení podle Šprachtové na INFORMATIVNÍ, spolupráci, při níž se rodiče dozví, že vůbec akce bude, jsou jim sděleny informace o akcích, o změnách dále samotné akce – AKČNÍ/ZÁŽITKOVÉ. Protože v některých mateřských školách je rodičům umožněno se i dále vzdělávat, tak se jedná o formu VZDĚLÁVACÍ. V neposlední řadě nesmíme zapomenout na možnost hodnocení a zlepšení, takže spolupráce HODNOTÍCÍ. Dále podkapitoly obsahují pojmy dle pojmové mapy - důležitost spolupráce, úroveň spolupráce, návrhy na zlepšení a podobně.

Stěžejní je pojem alternativní spolupráce. Je nutno podotknout, že alternativní a běžná spolupráce se v textu prolíná a tyto dvě formy od sebe nelze úplně oddělit.

Jako první se zaměříme na hlavní cíl bakalářské práce a popíšeme, formy spolupráce MŠ s rodiny a také jaké formy rodiče a pedagogové chápou jako alternativní.

5.1 Alternativní spolupráce

Definovat tento pojem nebylo pro rodiče ani pedagogy nic jednoduchého. I když mateřská škola nabízela akce, které nebyly úplně běžné, nikdo je za alternativní nepovažoval, protože už na ně byl zvyklý. Pedagogové, pokud nepracovali v jiných mateřských školách, nevěděli, jakým způsobem spolupráce probíhá.

R (červená) *A vím, že funguje někde, že funguje i opačně a myslím, že zrovna v tom projektu Začít spolu, jestli se nepletu, že se paní učitelka snaží poznat to dítě zase v jeho domácím prostředí ee tím pádem jakoby přijde do té rodiny návštěva v rodině, což už je takový zase trochu extrém, přemýšlím, který rodič z těch, co já znám by do tohoto šel, ale spíš to беру tak, že to někde je ta možnost. Zde můžeme vidět, že rodič má povědomí o alternativních programech, které se rodičem spolupracují jinak než klasické mateřské školy, ale dodává, že by mu tato spolupráce úplně nevyhovovala.*

R (žlutá) *ee Myslím si, že učitelky ve školce nejsou schopny ani nějaký výstup z programu poslat tak, jako posílá N... z normální školky bych nedostávala ty výstupy, co dělají, nedostávala bych pravidelně nebo nedávala bych se na stránky pod heslem na fotky, kdy tam co týden, co dva týdny doplňují ee aby to nedávali všechno na web pro všechny, ale je to jenom pro rodiče, takže i toto. Tady je naopak pohled rodiče, který má dítě v alternativní mateřské škole. Rodič si uvědomuje, jaké výhody mu alternativní MŠ nabízí a využívá jich – informuje se o pokrocích dítěte, zajímá se, co se v mateřské škole děje, zda je dítě spokojené, oceňuje přístup k fotografiím.*

R (zelená) *Třeba se mi líbí, že tady mají jakože ee rodič vstupuje přímo do třídy, kdy může pobýt s dítětem. To znamená, že, ale to tím s tím přišli, s tím přišla vlastně paní ředitelka nebo kolektiv tady jo ee nějakým způsobem se ten program i pojmenoval a jde o to, že když dejme tomu fakt přijdu ve tři hodiny pro syna, tak ee vejdu do té třídy a v klidu ho prostě nechám dodělat tu činnost, co dělá, popřípadě mu pomůžu uklidit hračky a tady tohle. I to je něco jiného, co si myslím, že běžně ve školách nebývá, jo.*

Rodiče evidentně o alternativě povědomí mají, vědí, že něco takového existuje. Vědí, že v některých mateřských školách není typické spolupracovat způsobem, jakým s nimi spolupracuje MŠ, kterou navštěvuje jejich dítě. Pokud však se spoluprací spokojeni nejsou, začnou to řešit a vnímají důležitost spolupráce jak pro sebe, tak i pro své dítě.

Pohled učitelek na alternativní spolupráci se také různil. Nelze říct, že by všechny měly stejný názor na to, jaká spolupráce je alternativní a která ještě ta klasická. Nejvíce však převládá nejistota v tom, co je možno označit jako alternativní.

U (červená) *Že opravdu pravidelně každý týden ve stejný den téměř buď úterý, nebo středa, když je to v přelomu týdne, tak posílám ty emaily s téma informacema.*

V: *Jojo, jasně.*

U: *Takže to je asi k těm alternativním. Nevím, co bych považovala za alternativní. Je to těžko tak. Už jen tím, že jsem v tom už 4 roky, tak nevím, co považovat za alternativní.*

Ř (zelená) *No to já právě nevím, co je alternativní.*

U (žlutá) *...protože ve státní školce jsem nikdy nepracovala.*

Určitou hraje také to, že učitelky nemají srovnání, jak probíhá spolupráce v jiných mateřských školách. Možná také proto je pro ně náročné alternativní spolupráci definovat.

5.1.1 Informativní

Rodiče v souvislosti s informativní spoluprací alternativní nezmiňují. Jinak je to však u pedagogů.

U (červená) *Potom posílám každý týden jedenkrát maily, které si myslím, že už by se daly v současné době považovat za běžné, ale vzhledem k tomu, že vím, jak to probíhá v praxi, tak já je můžu nazvat jako alternativní. ... Jako já za alternativní už považuju jenom tu komunikaci, kterou s nimi máme. Už jenom to, že ráno přijdou a fakt ti rodiče s náma komunikují a ráno opravdu rodič neodejde, aniž bysme si něco prohodili.*

Ř (zelená) *Já si myslím, že ty individuální schůzky, které jsou vlastně plánovány vždycky potom jako na tom začátku toho druhého pololetí, s tím jsem se tolik nesečkala u jiných; většinou mají ty informativní schůzky pro všechny rodiče, a pak když někteří chtějí něco řešit, tak má možnost domluvit s tou učitelkou...*

Individuální schůzky mohou být velmi dobrou formou spolupráce – rodiče mají možnost dozvědět se užitečné informace. Jedná se o soukromý rozhovor s učitelkou, kdy může být rodič otevřenější a sdílnější, což by se při schůzce se všemi rodiči nemuselo podařit.

5.1.2 Zážiteková

Zde jsou popsány akce, které mateřské školy pořádají během roku a byly učiteli či rodiči považovány za alternativní.

U (zelená) *Je fakt, že třeba s nama rodiče můžou jít do plavání, což si myslím, že třeba v jiných školkách to asi nebývá tak časté, ale my to třeba uvítáme, protože, když je jich moc, těch dětí – třeba kolem dvaceti a jedou s nima dvě učitelky, tak ee uvítám pomoc rodičů, že vlastně pomůžou vyslíkat a tak. Tak to si myslím, že možná některé školky nedělají*

Ř (zelená) *Další forma spolupráce - jsem si teďka vzpomněla vlastně ještě na jednu a to je myslím si, že trochu alternativní. U nás mají možnost i zasahovat do toho vzdělávání, že třeba si připraví ee pro děti, nabídnou nám to a přijdou do té školky jo zase popovídat o svém povolání, nebo o něčem zajímavém, o koníčku, kterým se třeba zabývají. Mají možnost do té třídy v podstatě kdykoliv přijít i třeba během dopoledne, ale na základě domluvy.*

U (modrá) *...no já a ještě třeba ty tvořivé dílny, bych řekla.*

R (červená) : *Když je výlet, tak projdou tu trasu a nachystají tam nějaké stanoviště já nevím úkoly nebo něco takového, takže jsou tam vyloženy takto zapojeni. Druhá věc je, že to asi opravdu je pro úzkou skupinu rodičů.*

Z posledního výňatku z rozhovoru je patrné, že rodič vidí alternativní spolupráci ve způsobu zapojení. Může se tedy jednat o výlet, který mateřská škola organizuje, ale se zapojením rodičů, kteří mají možnost se podílet na přípravě i realizaci.

5.1.3 Vzdělávací

Tato forma v mateřských školách, které se účastnily mých rozhovorů, tolik rozšířená není. Je však také možné, že ji učitelky pouze nezmínily – je snazší si zapamatovat akci, kterou samy organizují, než tu, kterou rodičům pouze nabízejí.

U (modrá) *...a z těch alternativních máme taky pro rodiče, jo besedy s odborníky na různá témata, co by je mohlo zajímat...*

5.2 Běžná spolupráce

Zde je zmíněna klasická spolupráce mezi mateřskou školou a rodičem. Opět je rozdělena podle Šprachtovné do následujících forem.

5.2.1 Informativní

Zde se jedná o zasílání e-mailů, nástěnky, spravování webových stránek a komunikaci jako takovou. Co se týká informativní spolupráce, všichni účastníci rozhovoru zmiňují v této souvislosti nástěnky.

R (červená): *Informují, jak můžou, nástěnky jsou jako prostředek komunikace, tam jsou určité. Jsou jak informační vyloženy o životě v té školce, co se děje, jak se děje, jídelníčky, různé věci, ee tak nástěnky, kde jsou výtvořky těch dětí, což zas nevnímám z toho pohledu, že ee ukážeme, co děláme, ale i z toho, že pro mě to má tu funkci, že poznám jak se tomu*

mojemu dítěti tam daří nedaří, můžu to srovnat s těma ostatníma, takže vidím vidím, jak na tom je ve srovnání s těma dalšíma děťma.

R (žlutá) *...dali nám vědět vlastně v rámci měsíčního plánu a pak ještě paní připomínala mailem, protože nechodila do školky, ostatní to asi viděli na nástěnce anebo jim to holky řekly. Tak jsme vyrobili masku a v podstatě se tady převlíklo.*

R (zelená) *Tak akce mají nebo jsou takový rozpis...nějakého plánu, co je jakože čeká a nemine, tak mají na nástěnkách nebo na webu, to se všude stejné.*

Některé školky mají nástěnky rozděleny přímo na informativní – tam rodiče naleznou potřebné informace - poté nástěnky, kde jsou přímo vystaveny výtvořky dětí a rodiče si je mohou prohlédnout, podívat se, co děti ten den dělaly. Učitelky však samy přiznaly, že rodiče občas nástěnkám nevěnují pozornost.

U (zelená) *Jenomže u nás je problém ten, že rodiče nástěnky nečtou. Takže třeba jdeme do divadla a přijde chlapeček a má na sobě tepláky. No a nejhorší je, že potom do dotazníků napíšu, že málo informujeme, že máme nepřehledné nástěnky, že jsou málo informovaní a ve finále oni si ty naše nástěnky nečtou.*

U (modrá) *No říkám, jsou rodiče, kteří využívají. Máme nástěnku, kde máme akce na celý měsíc – kam jdeme, která akce bude. Tyto akce mají speciální poutače dole do u vchodu, aby to bylo hned na očích těm rodičům.*

Co se týká informativní spolupráce, zde rodiče a pedagogové uvádí webové stránky, e-maily a slovní komunikaci. Tyto formy se liší podle školek; například v alternativní MŠ webové stránky nijak zvlášť zmiňovány nebyly, protože funguje rozesílání e-mailů. Rodiče velmi oceňují také slovní předání informací. V mateřské škole ještě funguje informování rodičů prostřednictvím měsíčku, který vydává obec. MŠ tam má věnovanou jednu stranu.

5.2.2 Aktivní/zážitková

Zde můžeme zařadit všechny akce, které mateřská škola během roku pořádá. Tyto akce se liší podle jednotlivých mateřských škol. Většinou podléhají ročnímu období a svátkům – Vánoce, Velikonoce, Svátek matek. Co však mají společné, jsou různé tvořivé dílny.

R (červená) *...oni ty akci mívají tak, že ti rodiče jsou zapojení tak, že to měli spíš dílničky a tvořily se výzdoby a takové různé věci.*

R (žlutá)...*a tady je vlastně to tvoření s dětma, kde se očekává, že přijdem a my všichni přijdem (úsměv)*

R (zelená) *Jinak, co se týká mě nějak spolupráce, tak je to takové specifické, protože chodím do školky s dětma tvořit, jako mám výtvarnou dílnu.*

Učitelky mají na akce opět globálnější pohled. Tím, že akce samy organizují již několik let, si je také lépe pamatují a neměly v rozhovorech problém je zmínit.

U (červená) *V rámci té naší spolupráce ee dalo by se říct, že u všech akcí je potřeba spolupráce rodičů, protože ať už jde třeba o Karneval, ať už jde třeba o nějakou soutěž, kterou máme v rámci programu, takže vždycky se na ní podílejí rodiče. Mám moc pěknou, není ještě úplná akce, ale mám celoroční program, jmenuje se to měsíční úkoly, které máme v naší třídě. Na každý měsíc mají děti s rodiči za úkol něco vyrobit nebo vymyslet. Každý měsíc je to na určité téma – třeba například teďka v březnu máme Haló, voláme jaro a úkolem pro rodiče a pro děti je popovídat si o tom ročním období.*

Zde je vidět, že mateřská škola (i když se jedná o běžnou) s rodiči velmi dobře spolupracuje. Učitelka sama vymyslela a zrealizovala aktivitu, do které zapojila rodiče i děti.

U (žlutá): *Mejlíky, ale i děláme i společné akce. Měli jsme uspávání broučků, vánoční tvoření. Takže to jsou takové akce, že rodiče nejen že by přišli podívat na besídku, ale že společně tvoříme i s dětma. A vlastně potom, když máme opékání nebo velikonoční tvoření to takové aktivní a akční spíš než by to bylo pasivní.*

U (zelená) *Teďka jsme měli naposledy ee vyloženě jako pro rodiče tvoření na Halloween – dýňování - a tam bylo celkem dost lidí, hodně rodičů. Vlastně i teďka jsme měli karneval a to bylo tak napůl pro školku a pro veřejnost.*

Ř (zelená) *Bývá ee je drakiáda, to bývá vždycky konec září začátek října. Slouží to i k tomu, aby se mezi sebou rodiče víc poznali, navíc děti aby se poznaly, že vlastně máme hodně nových třeba dětí a rodičů, takže to je taková seznamovací akce. Potom ee bývá v listopadu, koncem listopadu bývá jarmark... Ee potom je tam vlastně besídka třeba vánoční, měli jsme na Sokolovně pro rodiče, je to takové... vždycky není to jenom besídka, ale je to vždycky takové odpoledne pro ty rodiče... takže teď máme...měli jsme karneval... bude Zlínský škrpálek, tam děti budou vystupovat na přehlídce regionální mateřských škol...Tvoření jsme začali dělat a na konci školního roku bude rozloučení s předškoláky. Čili se to tak... nebo ne s předškoláky, vůbec se školkou tak.*

U (modrá) *Noo my máme třeba drakiádu ee nebo opékání špekáčků. Při vánočních dílničkách, to no, zpíváme u stromečku – to je moc pěkná akce, jak se všichni sejdem... Taky tvoření s tatínky, takže tatínkům jsme vlastně vyhradili to tvoření s tatínky. Loni vlastně třeba ptačí krmítka na zimu. Letos letos máme naplánované, že přijdou teda pomáhat tvořit tu přírodní zahradu, aby dětem ukázali, jak se pracuje s různým nářadím, jo.*

Tyto mateřské školy, jak jde vidět, se o spolupráci s rodiči opravdu zajímají a záleží jim na tom, aby se rodiče v mateřské škole cítili dobře, aby se do akcí zapojovali a sami se na nich podíleli.

5.2.3 Hodnotící

Aby mateřské školy zjistily, jak jsou rodiče se spoluprací spokojeni, jakým způsobem chtějí spolupracovat a co oni konkrétně mohou mateřské škole nabídnout, využívají dotazníky.

U (červená) *Ještě jsme měli – míváme to obrok – vždycky anonymní dotazník, kde rodiče mají vlastně možnost se vyjádřit a je to pro nás taková zpětná vazba, co oni ve škole považují za vlastně za dobré, co bysme měli zlepšit.*

U (zelená) *ee Ted'ka poslední dva roky jsem vlastně ty dotazníky já vyhodnocovala a potom si vždycky projdem ty výsledky, jak to dopadlo, a řekneme si, co by se dalo udělat jinak a co zlepšit.*

Ř (zelená) *ale máme takový dotazník pro rodiče, který dostávají na začátku školního roku, kde jsou i různé formy spolupráce, jak oni mám mohou pomoci ee vyjmenované a rodič si může v podstatě volit a vybrat a vyjádřit se k tomu, co by on mohl pro školku udělat, a je to třeba v rovině ee pomoci něco opravit.*

Dotazníky nebyly zmíněny ve všech mateřských školách. V alternativní mateřské škole však rodiče velmi úzce spolupracují a jsou seznámeni s tím, že pokud mají nějakou radu či připomínku, mohou ji kdykoliv sdělit. Dokonce školu sami informují o akcích, které se v okolí konají, a sami je organizují nebo s organizací pomáhají. Dotazník je bez pochyby dobrý prostředek ke zjištění zájmu a potřeb rodičů. Pokud jej MŠ poté opravdu vyhodnotí a následně využije získané informace, je to jen ku prospěchu obou stran – jak rodičů, tak pedagogů.

5.2.4 Vzdělávací spolupráce

Zde jsou zařazeny veškeré workshopy a besedy pro rodiče, které mají za cíl zvýšit jejich znalosti v oblasti pedagogiky, a pomoci jim ve výchově.

Ř (zelená) *A ještě jsem si vzpomněla na jednu formu spolupráce, a to jsou třeba právě teď máme workshop pro rodiče; jsou to vlastně takové různé besedy s odborníky nebo ee besedy na témata které rodiče zajímají...takže jsme pozvali paní ee speciální pedagožku a psycho-terapeutku z Prahy, paní O., a ona tady bude mít takový tříhodinový workshop pro rodiče kdy ti rodiče, si vlastně můžou přímo vyzkoušet různé ee pracovní listy, různý rozvoj právě těch oblastí, které jsou potřeba u dítěte rozvíjet...*

R (zelená) *paní O. ee Magistra vlastně pro předškolní jakože problematiku, tak jsme měli workshop tady minulý týden, nebo tak.*

5.3 Shrnutí informací o formách spolupráce

Informace, které byly zmíněny v rozhovorech, jsou pro přehlednost shrnuty v tabulce. Nejdříve se jedná o pohled na alternativní a běžnou spolupráci z pohledu jednotlivých rodičů, ve druhé tabulce jsou poté zapsány názory pedagogů.

Tabulka 1 Formy spolupráce - rodiče

	FORMY SPOLUPRÁCE	
	ALTERNATIVNÍ	BĚŽNÁ
RODIČ	návštěvy v rodině, možnost organizace a zapojení se do programu	webové stránky, nástěnky, schůzka na začátku roku, e-maily, akce během roku
RODIČ	možnost vstoupit do třídy a pobýt s dítětem	webové stránky, nástěnky, ukázkové lekce plavání, akce během roku

RODIČ	respektující přístup, dodržení slibu, zasílání mailů s informacemi o pokrocích.	nástěnky, akce konané během roku, rodiče upozorňují MŠ o akcích v okolí, zajišťují výlety
--------------	---	---

Tabulka 2 Formy spolupráce - pedagogové

	FORMY SPOLUPRÁCE	
	ALTERNATIVNÍ	BĚŽNÁ
UČITELKA	komunikace s rodiči, pravidelní zasílání e-mailů, informativní schůzky pro rodiče	nástěnky, webové stránky, pozdrav při příchodu, akce během roku, den otevřených dveří, dotazník
ŘEDITELKA	individuální schůzky, možnost rodičů zasáhnout do vzdělání, seznámit děti se svým povoláním, přímo se zapojit do programu MŠ	nástěnky, webové stránky, zpravodaj, akce během roku, dotazník, zpravodaj
UČITELKA	Rodiče mohou děti doprovodit na akcích	nástěnky, webové stránky, individuální schůzky, akce během roku, dotazník
UČITELKA	individuální přístup	e-maily, ranní komunikace, konzultace, rodiče mohou přijít do vyučování, nástěnky, možnost čtení pohádky, akce během roku
UČITELKA	tvořivé dílny s různým námětem, projekty, besedy s odborníky, sponzorství – jak materiální, tak finanční, příprava pohoštění, škola v přírodě	nástěnky, besídky, třídní schůzky, pohovory o dětech, akce v průběhu roku,

Akce, které mateřské školy během roku pořádají:

Běžná MŠ (červená) – karneval, Haló voláme jaro, dílničky na Vánoce, lampionový průvod, Den pro rodinu, pasování předškoláků, den se „sportáčkem“, dětský fotbalový turnaj.

MŠ s alternativními prvky (zelená) – drakiáda, jarmark, vánoční besídka, rozloučení se školkou, táborák, odpoledne pro rodinu.

Alternativní MŠ (žlutá) – karneval, uspávání broučků, výlet do ZOO, škola v přírodě, vánoční a velikonoční tvoření a akce na ukončení školního roku.

Zde byly shrnuty formy spolupráce mezi mateřskou školou a rodičem. V následujících podkapitolách budou zmíněny další informace, které byly o tomto tématu získány.

5.4 Úroveň spolupráce a zájem o ni

Co se týká spolupráce ve vybraných mateřských školách ve Zlínském kraji, hodnotím ji velmi kladně – rodiče mají velkou nabídku aktivit, do kterých se mohou zapojit, a je jen na nich, jaký typ jim vyhovuje. Školky se snaží rodiče do akcí zapojovat, dopředu je o akcích informují, některé dokonce dávají dotazníky o spokojenosti, zlepšení a možnosti zapojení se. Takže pokud rodič chce, může se na spolupráci s mateřskou školou úzce podílet.

Nechci však udávat, že spolupráce rodiny a mateřské školy je na skvělé úrovni všude, ale co se týká mého omezeného výzkumného vzorku, je opravdu dobrá – to můžeme vidět i v následujících ukázkách z rozhovorů.

R (červená) *Já jsem s tou spoluprací se školkou hodně spokojený, protože tady jsou ochotní, vstřícní, sdílní... navíc ee všechny ty akce, které třeba připravují, tak nepůsobí dojmem povinnosti. Je to vlastně spíš takové zaujetí, takže v tomto směru si asi nemám moc na co stěžovat.*

R (zelená) *Tak to si myslím, že je hodně individuální, že je to na každém, jakým způsobem k tomu přistupuje. Myslím si, že školka tady v tomto taky nějakým způsobem přistupuje individuálně, protože protože ne každé dítě je ze stejného prostředí, respektive každé dítě je z jiného prostředí, takže i ta spolupráce k tomu musí takto přistupovat.*

R (žlutá) : *Jo, tohle je opravdu školka ee snů, bych řekla.*

Co se týká pohledu učitelek, ten je v tomto ohledu globálnější. Mají přece jen více zkušeností s jinými typy rodičů, vidí i ty rodiče, kteří se do akcí nezapojují.

U (zelená): *ee Si myslím, že super, ale záleží to na rodičích, protože máme některé rodiče, kteří ee s námi moc ani jako nekomunikují, natož tak nějak víc, jako aby se zapojovali, ale máme i rodiče, kteří jsou na druhou stranu úplně úžasní.*

U (červená) *Já si myslím, že spolupráce určitě v naší školce je velmi dobrá, protože máme dvě třídy, to znamená, že jsme takřka rodinná školka a všichni se tam známe.*

U (žlutá) *To máme otevřené, když mají nápad, tak nápad můžou říct a potom můžeme něco zorganizovat.*

U (modrá) *Jsou rodiče, kteří spolupracují, jo mají zájem o dění ve školce, ale jsou i rodiče, kteří zájem neprojeví.*

Vše se tedy odvíjí od rodičů – jejich ochotě spolupracovat. Jistě také záleží na nabídce spolupráce konkrétních mateřských škol a na pracovnících školy.

5.4.1 Účast a zapojení rodičů

U (červená) *Takže myslím si, že ano, přes těch 150 určitě těch lidí tam je. Lampionový průvod, dokonce nám volali i rodiče z jiných školek, jestli by se k nám mohli připojit, protože na našich internetových stránkách viděli, že máme lampionový průvod.*

U (zelená) *Vlastně i teďka jsme měli karneval a to bylo tak napůl pro školku a pro veřejnost, ale i tak tam bylo 200 lidí. Takže to bylo super. Jako akcí se účastní hodně. V hojném počtu.*

U (žlutá) *Takže do těch akcí se rodiče normálně zapojují, že tam třeba aktivně se na tom programu se podílí.*

U (modrá) *Ta účast 30 – 40%, jak kdy jo. Největší zájem je vlastně o klasickou třeba besídku vánoční nebo potom ke dni maminek. Podařilo se nám přilákat tatínky na jednu akci.*

Rodiče se opravdu do akcí zapojují a využívají možnosti spolupráce. Aspoň tedy z pohledu učitelek. Dále můžeme vidět, jak reagují na zapojení do spolupráce samotní rodiče.

R (červená) *A z těch, co znám, tak si nevybavuju, že by tam někdo nebyl a hlavně pak tedy takto angažovaných v tom...*

R (zelená) *Karneval, tak na karnevalu jsme byli všichni, protože to bylo v neděli jo...Jo dneska jsme měli přednášku pro předškoláky.*

R (žlutá) *eee I rodiče můžou navrhnout nějakou akci a předtím jako jsme byli upozorněni, že oni ví nejlíp jako co je pro děti dobré a tady je vlastně to tvoření s dětma, kde se očekává,*

že přijdem, a my všichni přijdem (úsměv)... Ano, jo. To je víc rodičů a babičky, dědečci, tady je víc dospělých než dětí a vlastně jedná se o to společné tvoření nebo o ee o ty akce, které vlastně prožíváme, jakože spolu.

Pohled rodiče z alternativní mateřské školy jasně ukazuje provázanost mateřské školy a rodiny. Spolupráce je mnohem užší, zapojení rodičů vysoké.

Co se týká nabídky k zapojení do spolupráce, udává učitelka následující:

U (modrá) My třeba děláme ty ankety jo, že na první třídní schůzce, že vybízíme rodiče, aby jako přišli s novými nápady, co by chtěli dělat, nebo jak by to chtěli dělat a ti rodiče samozřejmě, když se seznámí s ŠVPéčkem, můžou do něho zasahovat, můžou říct co a jak, takže je to otevřené vlastně na začátku každého roku i v průběhu. Záleží opravdu na těch rodičích.

Zjistit zájem rodičů o spolupráci je také velmi dobrý nástroj, který mateřské škole.

5.5 Důležitost spolupráce

Dítě, rodič, pedagog - ti všichni mají ze vzájemné spolupráce mateřské školy prospěch.

Ř (zelená)... Spolupráce s rodiči je nejdůležitější proto, že vlastně máme to jejich dítě v péči. Takže vlastně pokud budou oni spolupracovat s námi, tak vlastně ee to dítě ee vlastně my budeme vědět informace o tom dítěti... budeme hledat společně vlastně s tím rodičem ty cesty, jak s tím dítětem pracovat...myslím, že nejvíc je to důležité pro to dítě.

V této souvislosti vyvstává otázka „Proč tedy rodiče s mateřskou školou nespolupracují?“ Jistě je zde možno zařadit například to, že rodiče jsou pracovně vytížení, mohou mít pocit, že mateřská škola je málo otevřená, nebo nejsou o spolupráci dostatečně informováni. Můj názor je ale trochu odlišný. Za předpokladu, že rodiče spolupracovat opravdu chtějí, dělají to. A rádi. Pokud ne, není možné je do spolupráce nutit, nebylo by to prospěšné. A když se stane, že rodiči spolupráce s mateřskou školou nevyhovuje, má možnost ji změnit, nebo ke spolupráci povzbudit. Vždy tedy záleží na rodičích a pedagozích, zda spolupracovat chtějí.

R (červená) : Já si myslím, že je důležitá pro všechny tři strany. Asi tím základem úplně nezbytným je vzájemná informovanost. Aspoň pro mě z pohledu rodiče, kde mi zaprvé paní učitelka řekne, kde co jak na tom to moje dítě je, co můžeme zlepšit, jak na tom můžu pracovat, tím pádem i nějaká rada, podpora v tom.

U (modrá) *Tak důležité je to proto, že bychom si měli vzájemně naslouchat, jo ať už to jsou problémy, se kterými rodiče přichází – co se týká dětí - ať už je to třeba zdravotní stav, nebo nějaké změny ee nebo že si to dítě třeba vyzvednou třeba v jiný čas, než je určeno.*

Je nezbytné vnímat to, že rodič zná své dítě nejlépe a může mateřské škole v mnohém pomoci. U (zelená) : *Protože rodič ví, co udělat, tak se snažíme tu radu přijmout a zužitkovat ji. Sám rodič uvádí, že spolupráce je důležitá z osobního hlediska R (zelená) ... je to pro můj psychický stav i pro její mnohem lepší, ee kdy ona ví, že ju tady neodkládám...*

R (zelená)... . *Jo, to znamená, že každé dítě je jiné a já ho znám nejlíp... jo tak se to snažím nějakým způsobem předat jakože dál. Jako do té školky...*

Rodiče a pedagogové také specifikují důležitost spolupráce pro dítě samotné. U (žlutá) *Aha, ee pro mě je to takové, ee že jim ji tady neodevzdávám ee, že prostě ví, že se o ni zajímám...*

U (modrá) *Samozřejmě ta spolupráce je, když je nějaký problém, nejdůležitější, abychom tomu dítěti pomohly, třeba teď je to období toho zápisu do základní školy, takže rodiče mají zájem, jak to dítě se jeví, jestli je tam potřeba zlepšit.*

U (červená) ...*že když ti rodiče vidí, že tomu dítěti něco nejde, tak nám to sdělí. Stejně tak jako my, když vidíme u předškoláka, že má nějaké nedostatky, a řešíme třeba i odklad, tak je potřeba si na to sednout a domluvit se.*

Zajímá je však odpověď učitelky, která na otázku, zda nějak zapojení rodičů ovlivňuje děti, odpovídá následovně. U (zelená) *Takže to se nám nestává, jakože. Když jsou rodiče nějak pasivní, tak na tom dítěti to není poznat.*

Toto je vzhledem k množství informací, jaký má zapojení rodičů do spolupráce vliv i na dítě, zajímavý postřeh. Je tedy otázka, zda si děti opravdu zapojení rodičů a jejich kladný vztah k mateřské škole uvědomují.

5.6 Předchozí zkušenosti, zlepšení, nespokojenost

Předchozí zkušenosti - zde rodiče zmiňují negativní zkušenosti s mateřskými školami, které buď mají ze svého okolí, nebo se jim opravdu staly.

R (červená) *Kdybych měl ke školce negativní vztah, tak ee což můžu taky hodnotit, protože minulá školka nebyla z mého pohledu úplně optimální, tak se to prostě do toho do toho vztahu dítěte ke školce sto procentně promítlo. ...kde zase, když pracuju se zážitkem z minulé školky, ty stránky byly naprosto statické...*

R (žlutá) *I v té minulé školce – neříkám, že tam bylo všechno špatně, ale prostě pro mě některé věci nebyly pochopitelné. Tak se tam střídali lidi, kteří neměli respektující chování, a já jsem potom půl roku bojovala s tím, že Kačka potřebovala být všude první.*

... že vlastně tam nedělají žádné akce, děti nejezdí na žádné výlety ee tady je to všechno v rámci školky, v rámci toho koloběhu roku. A v jiných školách mají taky Karnevaly, donesou si tam koupené masky a a jeden závidí druhému, že ten to má lepší, a tady si prostě děti vyráběly vlastní a měly škrabošky a to bych jako ocenila jako velké plus této školky.

Rodiče neochotu ke spolupráci opravdu poznají. Není tedy možné, aby školka pořádala velké množství akcí, ale učitelky nebyly ochotny s rodiči otevřeně komunikovat a jednat. Důvod nedostatečné komunikace a spolupráce uvedl rodič jako důvod ke změně mateřské školy.

Zlepšení

R (červená) *Tak možná bych ocenil něco na způsob třídních schůzek. Tam samozřejmě jak na každé školce funguje nějaká schůzka vždycky na začátku roku, ale to je čistě organizační záležitost, takže něco, kde mně řeknou k dítěti, co jak na tom je, co by potřebovalo zlepšit, ale zase, co jsem si všiml u druhých rodičů, tak když je nějaký problém nebo cokoliv takového jako třeba řešit, tak to ta učitelka samozřejmě řeší.*

Jedna z matek zmiňuje v tomto ohledu to, že se u mateřské školy nachází hřiště, které je otevřeno pro veřejnost, a proto děti nemohou odpoledne chodit ven. R (zelená) *Líbilo by se mi prostě víc, kdyby mohli po odpolední svačince jít ven, ale prostě to nejde, tak to nejde, tak to je to prostě dané.*

Nespokojenost

R (zelená) *Myslím, že mají velký problém, co se týká, co se týká ee personálu, jo. Myslím si, že by ve školkách mělo být více ee učitelek jo protože si často úplně kladu otázku jako jak můžou zvládnout prostě 28 dětí v jedné osobě a ještě s nimi něco dělat tak to každý musí pochopit jakože, že jediné, co zvládnou tak jako pohlídat, aby se jim nic nestalo a nějakým způsobem nějaký rozvoj jako potom individuální jako jde úplně stranou.*

Je dobré vidět, že problém nedostatku personálu zmiňuje i rodič. Je opravdu náročné správně spolupracovat a náležitě rozvíjet schopnosti a dovednosti při tak velkém počtu dětí.

5.7 Příprava spolupráce a vliv pedagoga

Zajímalo nás také, jak probíhá příprava na akce, jakým způsobem jsou připravovány a jak dopředu o nich mateřské školy informují a jaký vliv má na spolupráci pedagog. Jeho osobnost a přístup.

U (žlutá) *Tak to vždycky jednou za měsíc se takto domlouváme, jak to bude.*

U (modrá) *My máme každé pondělí skoro každé druhé pondělí takovou desetiminutovku, kde probíráme ty aktivity nebo ty akce, které ten víkend jsou samozřejmě. A pokud jsou to nějaké speciální akce, tak to dostane konkrétně jedna učitelka na zodpovědnost – vymyslí, připraví a pak vlastně kolegyně seznámí s tím, jak to bude probíhat, co bude námětem, jaké má zajištění.*

U (zelená) *No my máme vždycky radu, kde třeba si řeknem, o čem by to mohlo být a pak jako tak postupně vymýšlíme, vymýšlíme a potom třeba týden dopředu se sejdem a ještě třeba si řeknem, co by se tam mohlo udělat a tak podobně.*

Co se týká osobnosti pedagoga a jeho vztahu ke spolupráci, vyjadřovali se pedagogové a rodiče následovně. Učitelky uvádějí, jaké by měly učitelky být, aby s rodiči dobře komunikovaly a spolupracovaly.

U (červená) *Protože i tím, že máme jiný takový vztah, já tím, že jsem taková mladá a otevřená, tak ti rodiče i ty děti o mně spoustu ví, a proto ten náš vztah je už úplně o něčem jiném.*

U (zelená) *...být pořád optimistická – to je to nejdůležitější. I když prostě ať je dítě jaké chce, ať je rodič jaký chce, tak furt se na něho usmívat, být v dobré náladě, hlavně brát všechno v klidu...*

U (žlutá) *Tak být asi otevřená...*

U (modrá) *Tak já si myslím, že důležité je prostě to naslouchání. Jo že aby ta učitelka, když rodič má potřebu komunikovat, aby mu dovedla naslouchat a vcítla se třeba do jeho problému, co třeba ten rodič nebo ta rodina má a aby prostě dokázala pochopit tu situaci a dokázala se vcítit do těch problémů těch rodičů...*

Rodiče zmiňují vlastnost, kterou u učitelek oceňují.

R (červená) *Vůbec ta otevřenost k těm lidem dalším takže to podpoří nějakou sdílnost, vstřícnost k tomu druhému. Když se na něco zeptám, tak aby mi ta učitelka na to neodpověděla Jo dobrý, aby to rozvinula nějak..*

V: Jasně

R: ...aby abych se dozvěděl něco konkrétního, ne to globální hodnocení, takže ta věcnost, konkrétnost, to by určitě v té komunikaci učitele určitě neměla chybět, zároveň ta věcnost ještě podtrhuju, to nemůže být povídání o ničem

R (žlutá) ...Ten způsob komunikace respektovat a být respektován, kdy když ty děti třeba mezi sebou nějakým způsobem bojují, tak prostě se jim neřekne Ty jsi špatný, tys uhodil, ale prostě snaží se to řešit, jako z toho druhého pohledu prostě toho druhého to bolí, možná by bylo lepší se omluvit a ne ee nedělají prostě mezi dětma takové rozbroje ještě větší.

5.8 Shrnutí informací o názorech na spolupráci

Názor na spolupráci z pohledu rodičů. U následujících tabulek jsou s důvodu většího množství položek, umístěny pouze počáteční písmena – u = učitel, r = rodič a barevné rozlišení podle barvy mateřské školy, které je používáno v průběhu výzkumné části.

Tabulka 3 Názor na spolupráci - rodiče

Názor na spolupráci					
	Zlepšení	Předchozí zkušenosti	Vliv pedagoga	Důležitost	Úroveň
R	Sladit maily, schůzky pro rodiče během rok u, možnost podívat se přímo do třídy	Špatné, uzavřená MŠ, důvod ke změně	Plusem jsou dobré komunikační schopnosti a zájem. Dále ochota komunikovat a věcnost.	Pro všechny tři strany.	Velmi dobrá.
R	Ve školách by mělo být více učitelek.			Důležitá jak z osobního, tak profesního hlediska.	Velmi dobrá, ale záleží na rodičích.

R	Není potřeba žádné.	Velmi špatné zkušenosti z dětství, proto dítě navštěvuje alternativní MŠ.	Ano, způsob komunikace, informace o dítěti.	Pro všechny strany.	Velmi dobrá, není potřeba žádné zlepšení.
---	---------------------	---	---	---------------------	---

Názor na spolupráci z pohledu pedagogů. V této tabulce se nenachází sloupec předchozí zkušenosti, protože o nich učitelky, ani ředitelka nehovořily. Jde zde však vložen sloupec plánování a informování o akcích.

Tabulka 4 Názor na spolupráci - pedagogové

Názor na spolupráci					
	Zlepšení	Osobnost pedagoga	Důležitost	Úroveň	Plánování/informování o akci
Ř	Stále aktualizovat webové stránky	Přijmout naladění rodiče, hledat řešení problému.	MŠ má v péči dítě a rodiče chtějí informace a jeho rozvoj.	Velmi dobrá – záleží na rodičích	
U	Besídka ke dni matek	Optimismus a dobrá nálada.	Rodič ví, co udělat. Učitelka by měla radu přijmout a využít.	Úroveň velmi dobrá, individuální zapojení rodičů.	Porada – sdělí se informace a týden dopředu se vše doladí.
U	Rodiče by možná uvítali více kroužků.	Otevřenost	Pro všechny strany, hlavně pro dítě – informace o něm.	Velmi dobrá, chválí komunikaci.	Informování měsíc dopředu.

U	Rodiče vědí, že mohou přijít s nápadem na zlepšení.	Otevřenost	V rozhovoru nezaznělo.	Individuální, záleží na rodičích, zapojují se.	Jednou za měsíc schůzka. Měsíc dopředu informování.
U	Neví, MŠ dělá dostatečné množství akcí.	Přijetí rodiče a jeho naladění, naslouchání.	Vzájemné naslouchání a pomoc dítěti.	Záleží na rodičích, ale globálně dobrá.	Jednou za týden „desetiminutovka“.

5.9 Alternativní MŠ versus běžná a spolupráce v nich

Vzhledem k tomu, že jedna z výzkumných otázek zní: *Jak se liší spolupráce v běžné a alternativní mateřské škole?* Chtěly bychom proto nastínit, jaké rozdíly vyplynuly z rozhovorů. Jak již bylo zmíněno, jedná se o kvalitativní výzkum a výzkumný vzorek je malý, proto nelze výsledky zobecnit. Nabízíme proto pohled na rozdíly ve spolupráci mateřských škol, které byly zapojeny do výzkumu.

Alternativní mateřská škola (žlutá): má svoji filozofii, které podléhá i samotná spolupráce s rodiči. Je více otevřená, bere děti i rodiče jako individualitu – spolupráci nikomu nenutí. Za rok tato mateřská škola pořádá 4 akce a zapojení rodičů je opravdu velké – rodiče se scházejí i mimo mateřskou školu. Je zde vidět, že to, že si vybrali alternativní školu pro své dítě, je spojuje. Rodiče také dostávají pravidelně e-maily (jednou za 14 dní), kde jsou informováni o pokrocích svého dítěte. Děti jsou samostatné, samy se obsluhují, nebojí se mluvit. Učitelky oslovují jménem. Co se týká programu, začínají elipsou a snídani mají dobrovolnou – je na dětech, kdy se nají. Oběd si naloží dle uvážení, spát nemusí. Jednou týdně také chodí do lesa. Rodiče se zapojují do dění přispíváním poznatků, velkou účastí na akcích, a také informují mateřskou školu o akcích v okolí. Mohou také s dítětem zůstat při příchodu či odchodu s MŠ déle, a tím mu usnadnit odchod či příchod.

Mateřská škola s alternativními prvky (zelená): podobá se spíše klasické mateřské škole s velmi dobrou spoluprací. Navíc nabízí rodičům účast ve vyučování a individuální schůzky pro rodiče. Rodiče také mohou prezentovat své povolání a ráno či odpoledne zůstat se svým

dítětem v MŠ a pomoci mu s adaptací či počkat, až dodělá svoji činnost – viz alternativní MŠ. Spolupráce je zde na velmi dobré úrovni – rodiče mají možnost se zapojit. Jedna matka dokonce vede tvoření s dětmi.

Klasická mateřská škola (červená): spolupráce rovněž velmi dobře, stejně tak, jako zapojení rodičů. Učitelka, která se účastnila rozhovoru, komunikuje ráda a je velmi otevřená, sama vymýšlí aktivity pro rodiče s dětmi. Akce, které tato mateřská škola pořádá, se vyznačují velkým zapojením rodičů – tvoří s dětmi, hrají s nimi fotbal. Jsou do akce vtaženi.

Klasická mateřská škola (modrá): spolupráce také na dobré úrovni – zde už pohled starší učitelky, která má větší srovnání. Rodiče jsou pracovně vytíženi, do akcí se tolik nezapojují. Je nutno říci, že mateřská škola také pořádá velké množství akcí, do kterých se rodiče mohou zapojit.

Je však nutno zmínit, že nezáleží ani tak na tom, zda je mateřská škola alternativní, nebo klasická. Vždy záleží na lidech, kteří v ní pracují, a na lidech, kteří se účastní spolupráce. Samy učitelky několikrát v rozhovorech zmínily, že spolupráce s rodiči se rok od roku liší. Někdy je skupina rodičů velmi aktivní, jindy zůstávají poněkud pasivní.

6 ZÁVĚRY VÝZKUMU

Výsledky již byly nastíněny a zmíněny v předchozí kapitole. Ještě však chceme souhrnně vypsát pohled rodičů a pedagogů na běžnou i alternativní spolupráci.

RODIČE

Z rozhovorů je patrné, že rodiče, kterým na dětech záleží, se o spolupráci zajímají a vnímají ji jako přínosnou. Jako důležité uvádějí také řešení problémů a případných nedostatků, které by dítě mohlo mít – chtějí o těchto problémech diskutovat. Akcí, které mateřská škola se účastní, celkově jsou spokojeni. Aby pedagog dobře spolupracoval, měl by být otevřený věcný ochotný komunikovat.

Alternativní spolupráce z pohledu rodičů – rodiče si tímto pojmem nejsou zcela jisti. Jeden udává jako příklad návštěvy pedagogů v rodinách a účast rodičů na programu MŠ, ale uvádí, že tyto aktivity zná pouze teoreticky a jeho mateřská škola je nenabízí. Dále je zmíněna právě účast na programu od rodičů, které s touto podobou spolupráce zkušenosti mají. Jako další uvádí rodiče respektující způsob komunikace a jednání a zaslání e-mailů s informacemi o pokrocích dítěte.

PEDAGOGOVÉ

Zde můžeme vidět velký důraz na to, že komunikace i spolupráce záleží na konkrétních rodičích – někteří jeví velký zájem, jiní naopak tolik ne. Spolupráce se také liší rok od roku podle skupiny rodičů, která se sejde. Účast na akcích pro rodiče je ve vybraných mateřských školách velmi dobrá. Jako možné zlepšení je pedagogy zmíněna například práce na webových stránkách, zařazení většího množství kroužků a besídka ke dni matek. Rodiče uvádí požadavek na individuální schůzky, zaslání totožných e-mailů a otevření hřiště na odpoledne pro děti. Ke zjišťování spokojenosti využívají některé mateřské školy dotazníky. Pokud se chtějí rodiče vzdělávat, mohou navštívit workshopy nebo besedy na témata, která jsou spojena s výchovou a vzděláváním – tam už však tak velká účast rodičů není.

Co se týká přípravy akcí, dávají mateřské školy rodičům vědět měsíc dopředu v rámci měsíčního plánu. Akce bývají také na nástěnkách a ve dvou mateřských školách posílají e-maily.

Alternativní spolupráce z pohledu pedagogů – pedagogové si nejsou jisti, jaké akce a jaké druhy spolupráce mohou zařadit do alternativních forem. Je to, vzhledem, k nejasné definici tohoto pojmu, pochopitelné. Pokud pedagogové alternativní spolupráci zmínili, jednalo se

o: styl komunikace s rodiči, pravidelné zasílání e-mailů, individuální schůzky pro rodiče, zapojení rodičů do programu –možnost dětem představit své povolání, příprava aktivit.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na alternativní formy spolupráci mateřské školy a rodiny.

V teoretické části došlo k vymezení základních pojmů týkajících se problematiky spolupráce mateřské školy a rodiny. Snahou bylo také vysvětlit pojem *alternativní spolupráce*. Dále byly popsány rozdíly mezi běžnou a alternativní spoluprací a přiblíženo téma alternativních škol, komunikace a její důležitost ve spolupráci.

Praktická část měla za úkol popsat formy spolupráce MŠ s rodiny a také jaké formy rodiče a pedagogové chápou jako alternativní. Toto zjištění bylo prováděno metodami polostrukturovaných rozhovorů s pedagogy a rodiči. Během kódování vznikla pojmová mapa, kterou je možno rozdělit na dvě části. První část obsahuje rozdělení spolupráce podle forem na alternativní a běžnou. Tyto formy se pak dále dělí na spolupráci informativní, hodnotící, zážitkovou a vzdělávací. Zde nejde jasně určit, zda je jeden typ spolupráce pouze běžný nebo alternativní. Záleží na pochopení každého účastníka. Druhá část pojmové mapy nabízí další názory rodičů a pedagogů na spolupráci. Jde o zlepšení, předchozí zkušenosti, vliv pedagoga důležitost, úroveň a zájem, účast a zapojení. Tyto kategorie jsou podrobněji rozebrány a popsány.

Na základě provedeného výzkumu bylo zjištěno, že úroveň spolupráce ve vybraných mateřských školách je velmi dobrá. Školy nabízí rodičům velké množství aktivit, do kterých se mohou zapojit. Nejoblíbenější je u rodičů tvoření s dětmi a oddechové akce typu karnevalu či táboráků. Učitelky uvádí, že spolupráce je velmi individuální a záleží na rodičích. Pojem alternativní spolupráce byl pro účastníky poměrně náročný na uchopení. Účastníci zmiňují například návštěvy v rodině, možnost zapojení se do programu školy či vedení kroužků rodiči.

Jako jeden z limitů se ukázalo zapojení účastníků do rozhovorů. Některé mateřské školy přímo odmítly, jiné nereagovaly na kontaktování. Problematické bylo i vymezení pojmu alternativní spolupráce, který se v tomto přesném znění příliš v literatuře neobjevuje. Z tohoto důvodu docházelo k tomu, že účastníci nevěděli, co si pod tímto pojmem představit. Tento problém však do jisté míry eliminovaly polostrukturované rozhovory. Ty umožnily vysvětlení a přiblížení pojmu a tím pádem i získání cenných odpovědí. Pro další výzkum by bylo jistě vhodné využít pozorování a mít tak možnost sledovat spolupráci s rodiči v mateřských školách přímo. Také by bylo podnětné, zaměřit se na webové stránky mateřských škol – zda jsou vhodně strukturované a přehledné a poté nabídnout možnost dalšího zlepšení.

V praxi je nutné apelovat na rodiče, aby si pečlivě zvolili mateřskou školu pro své dítě. Jedním ze znaků její kvality může být právě úroveň spolupráce – aktualizované webové stránky, ochota komunikovat, otevřenost. Na základě těchto indikátorů by se měli rodiče pro mateřskou školu rozhodovat.

Tvorba bakalářské práce pro mě byla velkým přínosem. Jistě se na spolupráci s rodičem zaměřím a budu se snažit adekvátně komunikovat a nabízet vhodné aktivity vedoucí k rozvoji spolupráce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANDRYSOVÁ, Pavla. *Osobnostní učitelství*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2016, 179 s. ISBN 978-80-244-5088-9.

BAILEY, Gail. *Emotional well-being for children with special educational needs and disabilities: a guide for practitioners*. Los Angeles: Sage, 2012, xvi, 166. ISBN 978-1-4462-0159-6.

BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Současná mateřská škola a její řízení*. Praha: Portál, 2003, 154 s. ISBN 80-7178-537-7.

BERGER, Eugenia Hepworth. a Mari. RIOJAS-CORTEZ. *Parents as partners in education: families and schools working together*. 8th ed. Upper Saddle River, N.J.: Pearson, c2012. ISBN 0137072074.

ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada, 2013, 184 s., [8] s. obr. příl. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4640-1.

DVOŘÁČEK, Jiří. *Základy pedagogiky*. V Praze: Oeconomica, 2014, 272, xxvii s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-245-2014-8.

DYTRTOVÁ, Radmila a Marie KRHUTOVÁ. *Učitel: příprava na profesi*. Praha: Grada, 2009, 121 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2863-6. Dostupné také z: http://toc.nkp.cz/NKC/200903/contents/nkc20091853494_1.pdf

GORDON, Kimberly A. *Early childhood education: becoming a professional*. Los Angeles: SAGE, c2014, xxxiv, 540 s. ISBN 978-1-4129-7345-8.

CHMELOVÁ, Martina a Eva RADILOVÁ. *Vzdělávání v předškolních zařízeních v Německu, Holandsku a Švédsku: příručka dobré praxe*. Praha: Alfa Human Service, 2015. ISBN 978-80-260-8417-4.

KASÍKOVÁ, Hana. *Učíme (se) spolupráci spoluprací*. 2., rozš. vyd. Kladno: AISIS, 2009, 143 s. . ISBN 978-80-904071-6-9.

KASÍKOVÁ, Hana. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. Vyd. 2., rozš. a aktualiz. Praha: Portál, 2010, 151 s. ISBN 978-80-7367-712-1. Dostupné také z: http://toc.nkp.cz/NKC/201007/contents/nkc20102094100_1.pdf

KOCYIGIT, Sinan. Family Involvement in Preschool education: Rationale Problem and Solutions for the Participans: Rationale Problem and Solutions for the Participans. *Educational Sciences* [online]. 2015, **February**(1), 141-157 [cit. 2017-04-18]. DOI:

10.12738/estp.2015.1.2474. ISSN 1303-0485. Dostupné z: <http://www.estp.com.tr/article/family-involvement-in-preschool-education-rationale-problems-and-solutions-for-the-participants/>

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008, 193 s. Pedagogika.

ISBN 978-80-247-1568-1. Dostupné také z:

http://toc.nkp.cz/NKC/200802/contents/nkc20071782169_1.pdf

KYRIACOU, Chris. *Klíčové dovednosti učitele: cesty k lepšímu vyučování*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2008, 155 s. Pedagogická praxe. ISBN 978-80-7367-434-2. Dostupné také z:

http://toc.nkp.cz/NKC/200808/contents/nkc20081811959_1.pdf

LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál, 2013, 130 s. ISBN 978-80-262-0378-0.

MANNIOVÁ, J. Rodičovská autorita a štyly výchovy – činitele ovlivňující výchovu v rodině. *Pedagogická orientace* 2007, č. 1, s. 34-44. ISSN 1211-4669.

MAJERČÍKOVÁ, Jana a Zuzana ŠUHAJOVÁ. Mám pre teba dve správy: dobrú i zlú, ktorú chceš počuť skôr?: stratégie dieťaťa-žiaka v komunikácii rodiny a primárnej školy. *E-Pedagogium* [online]. 2014, **2014**(1), 88 [cit. 2017-04-13]. ISSN 1213-775. Dostupné z: http://www.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/e-pedagogium/2014/e-Pedagogium_1-2014.pdf

NELEŠOVSKÁ, Alena. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005, 171 s. Pedagogika. ISBN 8024707381. Dostupné také z: http://katalog.k.utb.cz/F/?func=itemhold-request&doc_library=UTB50&adm_doc_number=000025180&item_sequence=000060

POHNĚTALOVÁ, Yveta. *Vztahy školy a rodiny: případové studie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015, 178 s. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-626-1.

POL, Milan a Milada RABUŠICOVÁ. Rozvoj vztahů školy a rodiny: několik zahraničních inspirací. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity., Brno: Brněnská univerzita, 1997, U2, U2, s. 5-34. ISSN 80-210-1753-8

PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2012, 191 s. ISBN 978-80-7178-999-4.

PRŮCHA, Jan. *Učitel: současné poznatky o profesi*. Praha: Portál, 2002, 154 s. Pedagogická praxe. ISBN 8071786217.

RABUŠICOVÁ, Milada. *Škola a (versus) rodina*. V Brně: Masarykova univerzita, 2004, 176 s. ISBN 80-210-3598-6.

Slovník cizích slov. *Slovník cizích slov*[online]. Praha: iSlo.cz, 2017 [cit. 2017-04-10].

Dostupné z: www.islo.cz

SMOLÍKOVÁ, Kateřina, 2004. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický. ISBN 8087000005.

SOANES, Catherine. a Angus. STEVENSON. *Oxford dictionary of English*. 2nd ed., rev. /. New York: Oxford University Press, 2005. ISBN 978-0-19-861057-1.

SYSLOVÁ, Zora, Irena BORKOVCOVÁ a Jan PRŮCHA. *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 213 s. ISBN 978-80-7478-354-8

ŠPRECHTOVÁ, Ludmila. Rodina a mateřská škola. *Škola Profi* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, 2013, **2013**, 26 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: https://www.dashofer.cz/download/ukazky/2_6_rodina_a_materska_skola.pdf

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

VIKTOROVÁ, Ida. Mimořádné události v komunikaci rodiny a školy. *Studia paedagogica*, [S.l.], v. 16, n. 2, p. 27-47, led. 2012. ISSN 1803-7437. Available at: <http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/studia-paedagogica/article/view/230/346>.

Date accessed: 15 dub. 2017 doi:<http://dx.doi.org/10.5817/SP2011-2-2>.

VYSKOČILOVÁ, Petra. *Spolupráce školy a rodiny*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2008, 44 s. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/5808>. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií, Institut mezioborových studií. Vedoucí práce Knotová, Dana.

ZELINA, Miron. *Alternatívne školstvo: alternatívne školy, alternatívna pedagogika, alternatívne pedagogické koncepcie a smery*. Bratislava: IRIS, 2000, 255 s. ISBN 80-88778-98-0.

Montessori ČR. *Montessori ČR* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.montessoricr.cz/>

Začít spolu. *Začít spolu* [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.zacitspolu.eu/o-nas/sbs-cr>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ Mateřská škola

RVP PV Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Formy spolupráce - rodiče	40
Tabulka 2 Formy spolupráce - pedagogové.....	41
Tabulka 3 Názor na spolupráci - rodiče.....	48
Tabulka 4 Názor na spolupráci - pedagogové	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 otázky k rozhovorům

Příloha 2 Přepis rozhovoru

PŘÍLOHA P I: OTÁZKY K ROZHOVORŮM

OTÁZKY PRO PEDAGOGY

1. Jak byste popsala současnou spolupráci mezi Vámi a rodičem? (formy)
2. Jaké formy spolupráce chápete jako alternativní? Jaké jsou ty klasické?
3. Jaké konkrétní aktivity MŠ rodičům nabízí? (Jak je rodiče využívají?)
4. V čem vidíte důležitost spolupráce mezi MŠ a rodiči?
5. Jaké další aktivity by podle Vás rodiče uvítali?
6. Jak hodnotíte důležitost správné komunikace ve spolupráci?

OTÁZKY PRO RODIČE

1. Jak probíhá spolupráce mezi Vámi a MŠ, kterou navštěvuje Vaše dítě? (dostačující úroveň, plusy a minusy)
2. Jakou aktivitu, kterou pořádá MŠ hodnotíte nejvíce kladně?
3. Je pro Vás spolupráce s MŠ důležitá? (V čem konkrétně? Vidíte důležitost pro Vaše dítě?)
4. Jaké formy spolupráce jsou pro Vás ty klasické?
5. Co chápete pod pojmem alternativní spolupráce?
6. Jaké vlastnosti jsou u učitele důležité pro spolupráci? (jaké hodnotíte kladně při komunikaci?)

PŘÍLOHA P II PŘEPIS ROZHOVORU

Dne 6.3 jsem se vydala do mateřské školy na rozhovor s paní ředitelkou. Na jejích internetových stránkách jsem se dočetla, že se snaží jet podle programu Začít spolu, takže mě zajímala úroveň spolupráce s rodiči právě v této instituci.

Mateřská škola leží v menším městě poblíž Zlína a přivítala mě svou přátelskou atmosférou.

Paní ředitelka byla moc milá, bylo vidět, že jí problematika spolupráce a komunikace s rodiči není lhostejná.

Nejdříve jsme se chvíli bavily mimo záznam – o školce, o programu Začít spolu a potom už jsme přešly na samotný rozhovor.

V: Jak byste popsala současnou spolupráci mezi vámi a rodiči?

U: Současná spolupráce globálně si myslím, že dobrá, alee ee je pomlka je záleží od rodiče, od toho, jak je nastavený na tu spolupráci a jak vlastně to on sám vnímá ee tak záleží jak u koho, je taková i rozličná jako globálně dobrá, ale je různorodá podle toho typu toho rodiče. A podle toho, jak prostě mu ty naše iniciativy sedí nebo nesedí; ee myslím si, že je hodně široká spolupráce, že mají hodně možností ee využít tu spolupráci a nevím, chcete i konkrétně jako hmm,

V: určitě, jestli nějaké formy využíváte no,

Ř: Určitě, tak já si myslím, že určitě tedy využíváme formu informativní – čili nástěnky – to si myslíme, že je opravdu prvořadé a hodně jsme v tom i pracovali na tom, aby to bylo pro rodiče ee jako ke zlepšení, aby šlo, protože zaprvé informujeme webovými stránkami aktuálními, kdy tedy opravdu ty aktuální každý v podstatě dnem se tam díváme a aktualizujeme. Potom jsou to samozřejmě nástěnky v mateřské škole nebo nástěnka, která je pro rodiče stěžejní a je tak označená, že je stěžejní, protože třeba ve dřívější době jsme se setkali s tím, že když jsme měli více nástěnek, ty informace byly na různých nástěnkách, tak rodiče nevěděli, které právě jsou důležité a které méně, čili jsme to vlastně jako tak právě přizpůsobili, aby to bylo jasné. Ee další vlastně ta informovanost je přímo osobní s paní učitelkami, rodiči ee další způsob informace je tady třeba přímo v (*bylo uvedeno místo*) to, že máme ve zpravodaji, což je měsíčník, tak tam máme jednu stránku a tam si vždycky máme možnost dát informace pro rodiče, takže vlastně i v tom eee místním médiu jaká ještě další spolupráce. Takže co se týká informovanosti, tak to je asi všechno. Webové stránky, nástěnky, osobní

rozhovory a eee ten ten časopis, nebo ten zpravodaj. Potom v podstatě jsou to ty formy spolupráce ee nabídka, jak vlastně budeme spolupracovat tak zaprvé je to spolupráce, která se ee zaměřuje na informovanost rodičů o vzdělávání dítěte vůbec o tom, aby vlastně věděli, jak se dítěti ve školce teda daří a to zase je možné dělat nějakými formami různými, takže zase rozhovory individuální schůzky rodičům a ty máme třeba pravidelně vždycky jednou za rok ee v pololetí nebo po pololetí bych řekla, takže to je teď v březnu je ta doba, kdy vlastně budeme mít budeme nabízet rodičům individuální schůzky. Další je samozřejmostí schůzky pro rodiče nových nové nebo děti, kteří jsou přijati do mateřské školy, což bývá vždycky v červnu tahle schůzka, aby věděli vlastně, na co se připravit a co je čeká a pak ještě bývá schůzka v září, vždycky pravidelně pro všechny rodiče, kdy vlastně všechny informujeme o všem, co nás čeká v tom určitém školním roce, takže to jsou vlastně ty informativní schůzky a pak vlastně ohledně vzdělávání mají možnost si i rodiče domluvit i schůzku mimo tady ten časový interval s paní učitelkou. Pokud potřebují, pokud cítí potřebu a paní učitelka už v tom osobním rozhovoru, při tom osobním setkání tyto informace předá.

V: Hmm

Každé dítě má u nás portfolio, každé dítě vlastně má takový soubor těch svých výtvorů, v tom portfolio máme i diagnostické listy. Čili když už ee máme tam poznámky různé k tomu dítěti, jak třeba co se podařilo jo jako náhled co třeba ještě nejde, v čem jsou problémy a tak dále takže mají možnost se podívat vlastně rodiče tady do tohoto a ptát se, doptat se, na co potřebují. ee co se týká ještě ee dalších forem spolupráce, tak je to vlastně taková ta ee forma aktivní, akční, kdy vlastně pro rodiče chystáme různé mimoškolní ee nějaké věci, programy bývá každým rokem bývá vlastně v první řadě bych... musím začít od začátku školního roku, takže si to musím trochu uvědomovat.

V: Jasně

Ee Bývá ee je drakiáda, to bývá vždycky konec září začátek října. Slouží to i k tomu, aby se mezi sebou rodiče víc poznali, navíc děti, aby se poznaly, že vlastně máme hodně nových třeba dětí a rodičů, takže to je taková seznamovací akce. Potom ee bývá v listopadu, koncem listopadu bývá jarmark, kde zase je jako sice to pořádá (*uveden název*), ale naše mateřská škola vždycky se tam zúčastňuje tím, že tam vystupujeme a rodiče zase mají možnost se toho zúčastnit i třeba aktivně něčím, co vymyslí, aby mohli potom poskytnout. Ee potom je tam vlastně besídka, třeba vánoční měli jsme na Sokolovně pro rodiče. Je to takové... vždycky

není to jenom besídka ale je to vždycky takové odpoledne pro ty rodiče, kdy oni mají možnost nejen zhlédnout to, co děti si připravily, ale je tam ještě nějaký další program; u toho pak ee jdeme do nového roku kalendářního, takže teď máme měli jsme karneval; to vždycky bývá tady na Sokolovně v únoru a ten bývá v neděli, čili to je pro rodiče nejenom stávající, co chodí do školky a pro děti, ale i pro ty ostatní lipské děti rodiče, nebo pro jejich příbuzenstvo pro malé děti; je to prostě pro veřejnost. Potom budeme mít teď vlastně pro maminky - no teď vlastně ještě bude (*zmíněna konkrétní akce*), tam děti budou vystupovat na přehlídce regionální mateřských škol, čili to je to neorganizujeme my, ale takhle se jenom účastníme a pak organizujeme pro maminky ee tvoření. Tvoření jsme začali dělat a na konci školního roku bude rozloučení s předškoláky. Čili se to tak nebo ne s předškoláky, vůbec se školkou tak. My to máme vlastně vždycky na Sokolovně; je to taková akce odpolední pro celé rodiny, protože to není jenom pasování těch školáků, ale zase je tam k tomu ee jsou další programy prostě, že třeba tam teďka máme naplánované dravci, že tam přijdou a bude to ukázka dravců, potom tam bývá malování na obličej třeba, nebo další prostě aktivity, kdy celá ta rodina vlastně si tam může přijít a může tam trávit to odpoledne, eee takže to jsou takové akce, co jsou plánované tradiční a pak jsou takové netradiční akce, které nepl které třeba plánujeme v průběhu toho roku jo školního.

V: ehm

U: ee Teď mě napadá třeba jsme *pauza* musela bych zapátrat v paměti nebo bych musela se podívat do nějakých ee materiálů, ale zase táborák třeba jsme měli jo náhle, co jsme takhle nebo máme teďka setkání vlastně s myslivci budeme mít zase.

V: ehm

U: odpolední akce pro rodiče a pro děti, kde ee jeden tatínek vlastně v předcházejícím roce byl myslivec, takže nás pozvali na mysliveckou chatu; prostě tam byl táborák, ale byla tam i zajímavá ukázka, třeba právě jako vycpaných zvířat a taková beseda - jako s myslivci co a jak vlastně

V: ehm ehm

U: ee co a jak se dá dělat jako myslivec, co vlastně dělá všechno jak to vlastně v tom lese je možné vidět, takže prostě to jsou takové různé aktivity nebo akce, které prostě se nám přicházejí takhle v průběhu toho roku

V: ehm

U:ee Další forma spolupráce je ale i třeba ee taková jako *pauza* poptávka nebo poptávka možnost pomoci, jak můžou rodiče pomoci mateřské škole a to zase není jenom v té úrovni těch sponzorských darů nebo prostě nějakého materiálního daru, ale máme takový dotazník pro rodiče, který dostávají na začátku školního roku, kde jsou i různé formy spolupráce, jak oni mám mohou pomoci ee vyjmenované a rodič si může v podstatě volit a vybrat a vyjádřit se k tomu, co by on mohl pro školku udělat, a je to třeba v rovině ee pomoci něco opravit – šikovní tatínci, když chtějí, tak mohou prostě se zapsat takhle a my potom když něco potřebujeme, tak už víme, ke komu jít a koho poprosit.

V:ehm

U: Nebo někdo třeba má zajímavé povolání, může pozvat nás do práce, může nám jako popovídat, můžeme se tam jít podívat na takovou exkurzi, někdo třeba má zase z práce právě nějakou možnost ee přinést nějaký materiály, výtvarné materiály nebo k našemu zpracování už dalšímu výtvarnému, takže to taky. Pak je to ta forma jak jsem říkala pomoc, nebo i pomoc rodičů třeba maminek, které jsou doma.

V: ehm

U: ee A třeba dělají...nám pomáhají pomáhají nám při doprovodech, tak třeba na našich akcích dopoledních. To jsme měli teďka třeba v letošním roce...to jsme byli na hradě Brumově, tak jsme tam měli dvě maminky s sebou vlastně, takže to bylo taky fajn, takže to vlastně jsme jezdili na plavání, taky jezdily dvě maminky s námi, takže i touto formou nám mohou ti rodiče vlastně pomoci, a tak je jenom na nich, jak si to zvolí takže takhle to jsou formy pomoci...snad jsem na nic nezapomněla.

V: Jak se třeba zapojují rodiče? Do čeho nejvíce? Do čeho byste řekla, že nejmíň nebo jaká je ta účast těch rodičů na těch akcích?

U: No, na těch akcích určitě je velká účast to jako si myslím, že opravdu ee teďka na tom karnevale to jsme měli asi 200 lidí jako. Rodiče samozřejmě z té naší školky, my máme 42 dětí, takže tam bych řekla, že tak 75% tam bylo těch dětí s rodiči a plus tedy ještě další z té Lípy a z okolí aa ee...jinak když jsou takové ty akce besídky nebo setkání nebo takové ty více pro školku a a rodiče a pro děti tak tam jako taky míváme většinou prostě těch přes 50% bych řekla, že se účastní

V: To je super.

U: Jo jakože opravdu jako hodně. Tam si nemyslím, že bysme měli nějak s tím problémem, právě naopak jako si říkáme někdy, že musíme ehm právě udržet jako tu rovnováhu mezi tím, jako kolik těch akcí dělat a ee prostě...abychom měli i čas na tu naši hlavní práci, že...

V:Jasně.

U: Prostě taková každá ta akce prostě je náročná, bere čas, já musím mít přípravu a tak dále, takže to musí člověk hodně hlídat...no aby se z něho nestala nějaká agentura, která jako pořádá různé...

V: jasně

U:...akce. Ale zase je myslím si jako nutné prostě to dělat, protože ti rodiče Vás poznávají v té neformální rovině a je možné prostě to neformální setkání a to je hodně důležité aj na více času, třeba rodiče mají mezi sebou si říct a poznají se a tak dál, takže jako je to důležité určitě to dělat. A ještě jsem si vzpomněla na jednu formu spolupráce, a to jsou třeba právě teď máme workshop pro rodiče...jsou to vlastně takové různé besedy s odborníky nebo ee besedy na témata, které rodiče zajímají.

V:ehm

U: Měli jsme vždycky to už tradičně asi 4 roky po 3 roky po sobě jsme měli vždycky besedu s paní psychologkou, kdy jsme to měli před zápisem do školy, kdy ti rodiče měli možnost se tedy zeptat, co a jak ohledně zralosti dítěte a my jsme to letos udělali tak že jsme pozvali paní ee speciální pedagožku a psychoterapeutku z Prahy paní Otevřelovou a ona tady bude mít takový tříhodinový workshop pro rodiče kdy ti rodiče si vlastně můžou přímo vyzkoušet různé ee pracovní listy, různý rozvoj právě těch oblastí, které jsou potřeba u dítěte rozvíjet, aby bylo do školy připraveno čili bude mít i nějaké materiály, které vlastně ee ukáží i jak vypadá třeba práce dítěte ve škole, které má ee poruchy učení,

V:ehm

U: takže bude to vlastně pro rodiče hodně takové, jako bych řekla konkrétní, a povzbuzující. Takže tady toho třeba taky a tady bych řekla, že třeba tady ehm ee účast těch rodičů ehm je menší. Že na ty zábavné akce tam je to větší,

V: určitě

U: ale tady ta jako vzdělávací, tam už takový zájem není, tam už jsme museli to nabídnout i na jiné školky, abychom to zaplnili vlastně ty místa, které jsme potřebovali. Tak asi tak no. Možná si ještě na něco vzpomenu.

V: Určitě, klidně.

V: Jak byste charakterizovala třeba ty alternativní formy nějak? Jestli něco..

U: No to já právě nevím, co je alternativní

V: Všechno berete jako ty klasické. Protože já vím, že máte kolik právě z těch, z toho výčtu máte, tak toho děláte hodně, těch akcí ee třeba co byste chápala jako takový ten nadstandart něco takového třeba, jiného co odlišuje Vaši školku od těch normálních, co se nezabývají žádným tím programem třeba jiným, co třeba normálně klasické, co byste třeba viděla, že nabízíte navíc těm rodičům.

U: Já si myslím, že ty individuální schůzky, kterou jsou vlastně plánovány vždycky potom jako na tom začátku toho druhého pololetí s tím jsem se tolik nesetkala u jiných většinou mají ty informativní schůzky pro všechny rodiče a pak když někteří chtějí něco řešit, tak má možnost domluvit s tou učitelkou, ale my s tím, že vlastně to máme takto zakomponováno do toho programu, ee máme nabídku pro rodiče, kdy vlastně nabídneme, že oni mají možnost se tam zapsat. Já si myslím, že to je asi to navíc a opravdu ty schůzky jako rodiče využívají. Nejdříve jsme to měli pro rodiče předškoláků, v podstatě dětí, které potom v září nastupovaly do školy, aby věděli ee jak na tom to dítě je, kde třeba ee kde co potřebuje rozvíjet, kde víc se zaměřit na co a taky, abychom věděli od nich nějakou takovou zpětnou vazbu, co oni cítí jako takový nějaký nedostatek prostě problém, jo ale pak jsme zjistili, že právě o to začali mít zájem i rodiče dětí, které ještě nejdou do školy,

V: ehm

U: a proto jsme se rozhodli dva roky pozpátku, že vlastně budeme dělat pro všechny rodiče,

V: ehm

U: Je to časově náročné samozřejmě, ale zase všichni rodiče třeba toho nevyužijí, jo.

V: ehm

U: To bych řekla, že tak těch 60% možná toho využívá. Ale je to prostě taková alternativa. Jinak co ještě alternativní...myslím si, že i ve školkách jiných rodiče takhle pomáhají, že třeba jdou na ty akce se školkou, nevím. Další forma spolupráce jsem si teďka vzpomněla, vlastně ještě na jednu, a to je myslím si, že trochu alternativní u nás mají možnost i zasahovat do toho vzdělávání, že třeba si připraví ee pro děti nabídnou nám to a přijdou do té školky jo zase popovídat o svém povolání, nebo o něčem zajímavém, o koníčku, kterým se třeba

zabývají. Mají možnost do té třídy v podstatě kdykoliv přijít i třeba během dopoledne ale na základě domluvy.

V: Určitě ano.

U: A mají možnost prostě tam s tím dítětem a vůbec s tou třídou strávit jako ty dvě hodinky toho času, kdy tam děti jsou než jdou ven a jsou přímo zapojeni ti rodiče, i třeba do těch aktivit jo, že jsou zapojeni do ranního kruhu, jsou zapojeni do prací nebo do těch aktivit, které mají děti na centrech aktivit...nejenom se dívat, ale přímo se jako být takovým aktivním účastníkem. Takže to si myslím, že je ee navíc. Máme tady pak jednu maminku právě, co tohoto využívá a je to maminka, která protože se zabývá při své práci vlastně ee výrobou a prodejem výtvarných a pomůcek a těch dekorativních pomůcek i materiálů a v podstatě tady u nás má takovou em jednou za 14 dní takovou akci tvořeníčko a vždycky přinese materiál, nějaký nápad, co bychom mohli dělat a už s paní učitelkami to dají dohromady a vlastně s dětma takto tvoří...to je jako si myslím spolupráce, forma spolupráce, která není zas až tak jako

V: určitě

U: běžná. Jo, že můžou, nebo my jsme byli třeba s dětma v rámci dopoledních činností na zahradě...u nich vlastně pro děti byla vyloženě připravená taková jako hra ee kdy děti měly různé úkoly, stanoviště a teď tam následovaly odměny a tam zase tahle maminka pomáhá a byla tam ještě jedna maminka, která pomáhala. V podstatě s těmi paní učitelkami vlastně takto s těmi dětmi jako mají možnost se zapojit do toho.

V: ehm, tak to je super

U: Že to je asi takové alternativní, méně známé.

V: Určitě. Plánujete jako ještě nějaké aktivity, co si myslíte, že by rodiče uvítali, ee něco k dál potom třeba do budoucna?

U: ee Zatím.

V: Nebo vyhovuje vám ten stav?

U: Myslím si, že ten stav není špatný, určitě jako zlepšovat se vždycky se dá něco...rodiče když vlastně dostanou dotazník, tak tam mají možnost vyjádřit se k tomu, co by si ještě přáli a podle toho, co píšou, tak je to jsou prostě jen jako nabídky takových. Teď jsme šli třeba na hrad v (*uvedeno místo*) jako konkrétní takové jakoby výlety...jo ale že by přímo prostě něco ee nabízeli to jsem nejmenovala jako nějakou formu, která je úplně jiná, to mě teď nenapadá.

Spíš zlepšovat to, co máme, protože opravdu informovanost ee a stránky, aby byly přehledné, aktuální, aby prostě to splňovalo tak je pořád, co pracovat na těch nástěnkách a na těch informacích pro ty rodiče, protože to je nebo učít ty rodiče k tomu, že vlastně aby se i oni se i zajímali o ty nástěnky jo a ty webové stránky, takže ee být takovým přirozeným (smích) jak bych to řekla, prostě aby ti rodiče pamatovali tady na tyto

V: Jo

U: kanály informativní, kde se můžou dozvědět

V: Myslíte si teda, že spolupráce mezi školkou a rodiči je důležitá? V čem byste viděla, že jak kdyby je úplně to nejvíc co co myslíte, že to třeba dává těm rodičům nebo i té školce jako myslíte si, že třeba ta školka i na základě té spolupráce může se třeba dál posouvat někam? Třeba i pomáhá ta spolupráce s rodiči?

U: Určitě ano, ale já bych řekla, že ta spolupráce s rodiči je nejdůležitější proto, že vlastně máme to jejich dítě v péči. Takže vlastně pokud budou oni spolupracovat s námi, tak vlastně, ee to dítě ee vlastně my budeme vědět informace o tom dítěti, my budeme vědět, jak s tím dítětem pracovat, my budeme hledat společně vlastně s tím rodičem ty cesty, jak s tím dítětem pracovat ee společné cesty k tomu vzdělávání a k tomu rozvoji toho dítěte, takže si myslím, že když ta informovanost a vůbec jako ta spolupráce funguje, tak to nesou děti v té školce lépe, protože se cítí bezpečně, že prostě je ta školka s tím s tou rodinou propojena... ee nejsou to dva oddělené subjekty jenom že dítě se jako zavede do školky a zase se to dítě vyzvedne, ale prostě že ty dva subjekty o sobě ví a spolupracují takže si myslím, že nejvíc je to důležité pro to dítě a samozřejmě pak je to samozřejmě deficit pro školku nebo deficit... právě bonus naopak špatně jsem to řekla pro školku, kdy vlastně od těch rodičů dostáváme nějakou zpětnou vazbu a můžeme pracovat na buď zlepšení nebo využívat jejich návrhů a prostě ta školka se v podstatě posunuje a rozvíjí, to určitě ano a na druhou stranu pro rodiče je to určitě taky přínosné, protože zase se oni mohou rozvíjet v těch svých ee ve zkušenostech, postojích, ve výchově protože mají od nás nějakou radu vždycky to samozřejmě je na rodičích, jestli té rady využijí nebo nevyužijí, ale snažíme se, aby ta spolupráce byla prostě partnerská, ale vždycky respektujeme to, že ta rodina a ten rodiče je ten hlavní ee v té výchově a ve vzdělávání, ta školka je vždycky taková ta podporující jo ale měly by ty dva subjekty jít společně ruku v ruce. Je určitě důležitá pro všechny tři subjekty, ale nejdůležitější je pro to dítě.

V: Dobře

U: Bych to tak shrnula.

V: A ještě bych se Vás chtěla zeptat, v hodně publikacích se uvádí komunikace s rodičem nějaké prvky, čemu se třeba vyhnout, jak s tím rodičem komunikovat. Co byste třeba k tomu řekla, jaké zkušenosti, jak třeba s vámi rodiče komunikují, jestli jste měla někdy nějaký problém s rodičem, že jste musela ee vyloženě třeba špatně naložený nebo něco takového třeba nějak v té komunikaci tady tohle i proběhlo.

U: Komunikace s rodičema to je hodně široká oblast, není to vůbec nedá se to takto v jedné odpovědi shrnout ee myslím si, že vždycky ta komunikace by ee samozřejmě rodič přijde nějakým způsobem naladěn takže vždycky já jako ředitelka nebo ta paní učitelka prostě být přijat to naladění toho rodiče...ee přijat to s čím ten rodič přišel aa v podstatě v podstatě tu komunikaci tím způsobem se budou hledat cesty řešení problému prostě k tomu vlastně ten rodič cítí jako že by se mělo změnit nebo nebo já nevím, prostě co si nějaký cíl...jo jako rodič přijde s tím, že třeba ee něco nepochopil nebo došlo právě k nějakému informačnímu šumu nebo něčemu, když přijde s problémem, že něco nejde, tak jak by si to představoval. Někdy třeba teď jsme řešili nedávno rodiče, kteří když dítě si těžce zvykalo, mělo opravdu těžkou adaptaci na školku a tito rodiče ehm to velice těžko nesli aa ehm potřebovali k tomu hodně velikou podporu, protože ee si byli v tom bezradní a nevěděli prostě, jak si s tou situací poradit, jak si s tou ee řešili to zkratkovitě a...ee takže tam hodně jsme s těmi rodiči pracovali no já nevím, jak bych to řekla, jako ta komunikace prostě ty komunikační způsoby a všechno to je opravdu velmi široká oblast, to se nedá takto jako říct je důležité prostě vždycky přijat toho rodiče a jako hledat nějakou tu cestu dát si cíl vlastně k čemu chceme dojít a pak vlastně i toho rodiče nějakým způsobem vést aa abychom společně našli nějaké východisko.

V: Jo.

U: No asi tak bych to zhodnotila. Ale musí člověk být empatický, musí prostě ty rodiče v první řadě přijmout a chápat že rodič má a vždycky brání ...vždycky bude bránit svoje dítě.

V: ehm

U: A vždycky ee zachovávat to rozhodnutí, prostě tu autonomitu té rodiny a toho rodiče. Tohle si myslím, že je důležité, že to musí mít pedagog prostě v hlavě, aby nezasahoval do té rodiny, aby je jako zbytečně neodsuzoval, že to dělají špatně a tak dále ale spíš se snažit to pochopit nastínit jak by to mělo být, ale dát to rozhodnutí na nich.

V: Jasně.

U: Takže asi tak no.

V: Napadá Vás ještě něco, co byste třeba chtěla zmínit k té spolupráci?

U: Já myslím, že už ne.

V: Tak já Vám děkuju za ten rozhovor. Kdyby náhodou Vás ještě něco napadlo, tak mi třeba můžete napsat, můžeme zůstat v kontaktu.